

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Педагогічний факультет
кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

Наталія Сабат, Надія Сабат

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ
В СИСТЕМІ ОСВІТИ**
методичні рекомендації для студентів ОР “магістр”
спеціальності 231 Соціальна робота

Івано-Франківськ – 2021

УДК 37.013.42:371.321

С 12

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Педагогічного факультету Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника (протокол № 6 від 25 березня 2021 р.)*

Рецензенти:

Корнят В. С. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка;

Тимків Л. С. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

С 12 Сабат Н. І., Сабат Н. В.

Актуальні проблеми діяльності психологічної служби в системі освіти : методичні рекомендації для студентів ОР “магістр” спеціальності 231 Соціальна робота. Івано-Франківськ : НАІР, 2021. 76 с.

Методичні рекомендації складено відповідно до місця та значення дисципліни за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньою програмою підготовки магістрів. Представлене видання рекомендоване для студентів спеціальності 231 Соціальна робота.

Методичні рекомендації вміщують: передмову, загальну інформацію про навчальну дисципліну, теми лекційного курсу, плани семінарських занять, вимоги до написання та зразок оформлення реферату, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань, глосарій, додатки.

УДК 37.013.42:371.321

© Сабат Н. І., Сабат Н. В.

© Прикарпатський національний університет імені
Василя Стефаника

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ...	6
ТЕМИ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ.....	7
ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	10
ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ.....	25
ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТУ.....	26
МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ № 3–4.....	36
ІНДИВІДУАЛЬНІ НАУКОВО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ.....	41
ГЛОСАРІЙ.....	42
ДОДАТКИ.....	46

ПЕРЕДМОВА

Сучасні умови спонукають до перезавантаження української освіти з оновленням наявного алгоритму професійної діяльності та переглядом методології роботи з учнями, батьками, вчителями; зміну акцентів та пріоритетів з процесу на результат із використанням ефективних методів практичної психології та соціальної педагогіки/роботи. Саме фахівці психологічної служби покликані навчити, як жити в злагоді з самим собою та з іншими, як вступати в стосунки зі світом, щоб життя приносило задоволення. Тому першочерговим завданням фахівців (соціальних педагогів/працівників) є пошук дієвих засобів і методів профілактичної, корекційної, просвітницької та розвиткової роботи.

У зв'язку з цим, суттєво підвищується роль та значення професійної діяльності працівників психологічної служби у системі освіти (практичних психологів, соціальних педагогів та методистів). Зростає необхідність свідомої активності керівників закладів освіти, спрямованої на підтримку, регулювання і формування здорового соціально-психологічного клімату у педагогічному колективі і закладі в цілому. Необхідна тісна взаємодія керівника навчального закладу освіти та фахівців психологічної служби для подолання негативних психологічних наслідків подій (стресові та посттравматичні стани тощо), що відбуваються в країні, для всіх учасників освітнього процесу.

Відтак актуальності набуває вивчення здобувачами освіти другого (магістерського) рівня, що навчаються за освітньою програмою «Соціальна педагогіка», навчальної дисципліни «Актуальні проблеми діяльності психологічної служби в системі освіти».

Мета курсу – набуття майбутніми фахівцями знань щодо основних нормативних документів, які регламентують професійну діяльність, формування навичок планування та проведення дослідницької, корекційної, розвивальної та консультативної роботи; розвиток вмінь виконувати професійно-орієнтовані завдання.

Завдання курсу:

- ознайомлення з нормативно-правовою базою діяльності фахівців психологічної служби у сфері освіти;
- знайомлення з основними видами діяльності соціального педагога/психолога та документами, які її регулюють;
- ознайомлення з особливостями роботи та підготовкою фахівця психологічної служби до роботи в системі освіти;
- оволодіння навичками проведення психодіагностичної, корекційної, розвивальної та консультаційної роботи з дітьми різних вікових груп та дорослими;
- оволодіння навичками виконання професійно орієнтованих завдань.

Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 9. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 10. Здатність працювати в команді.

Фахові компетентності (ФК)

ФК 7. Здатність до професійної рефлексії.

ФК 8. Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень.

ФК 10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій.

ФК 11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи.

ФК 13. Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві.

ФК 17. Здатність вивчати сучасні суспільні проблеми з метою діагностування, прогнозування, надання соціально-педагогічної допомоги й підтримки та здійснення різних напрямів соціально-педагогічної діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Розв’язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 5. Збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних.

ПРН 6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.

ПРН 8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.

ПРН 9. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання.

ПРН 10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім’ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної

роботи, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.

ПРН 11. Організувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командоутворення та координувати командну роботу.

ПРН 13. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

ПРН 17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.

ПРН 18. Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.

Зміст курсу відповідає освітньо-професійній програмі «Соціальна педагогіка» підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Назва дисципліни	Актуальні проблеми діяльності психологічної служби в системі освіти
Освітня програма	Соціальна педагогіка
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	другий (магістерський)
Статус дисципліни	основна
Курс/семестр	1/2
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Тема 1. Пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти

Складна соціально-політична ситуація в Україні (бойові дії в Донецькій і Луганській областях; масове розповсюдження гострої респіраторної хвороби, спричиненої коронавірусом Covid-19 та ін.) та її вплив на учасників освітнього процесу. Потреба і необхідність соціально-психологічного захисту і психологічної допомоги учням, учителям, батькам. Роль інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі, позитивні й негативні наслідки їхнього застосування. Необхідність перезавантаження української освіти з оновленням наявного алгоритму професійної діяльності та переглядом методології роботи з учнями, батьками, вчителями; зміну акцентів та пріоритетів з процесу на результат із використанням ефективних методів практичної психології та соціальної педагогіки/роботи. Пошук дієвих засобів і методів профілактичної, корекційної, просвітницької та розвиткової роботи як першочергове завдання працівників психологічної служби. Підвищення ролі та значення професійної діяльності працівників психологічної служби у системі освіти (практичних психологів, соціальних педагогів та методистів). Пошук шляхів взаємодії керівника навчального закладу освіти та фахівців психологічної служби для подолання негативних психологічних наслідків подій (стресові та посттравматичні стани тощо), що відбуваються в країні, для всіх учасників освітнього процесу.

Тема 2. Навчальна та просвітницька діяльність фахівців психологічної служби закладу освіти

Навчальна діяльність як форма активного співробітництва, спрямована на удосконалення, розвиток, формування особистості. «Година психолога» та її роль у розв'язанні соціально-педагогічних проблем в учнівському середовищі. Впровадження факультативних курсів з метою підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу. Факультативні заняття, тренінги, курси за вибором, гуртки психологічного та соціально-педагогічного спрямування тощо, які проводять працівники психологічної служби; їхня роль щодо формування у здобувачів освіти навичок спілкування з однолітками і дорослими, уміння розв'язувати чи уникати конфліктних ситуацій, адекватно ставитися до збереження власного здоров'я, долати шкідливі звички, протидіяти насильству, розвивати психологічну культуру здобувачів освіти. Вивчення психологічних дисциплін та їхній зв'язок із первинною профілактикою, спрямованою на налагодження конструктивної соціальної взаємодії учасників освітнього процесу, що дає можливість здобувачам освіти пізнати самих себе та оточуючих, виробити імунітет до негативних викликів сьогодення, сформувати усвідомлене ставлення до вибору майбутньої професії, набути комунікативних

навичок, розвивати уміння будувати стосунки з протилежною статтю тощо. Аналіз факультативів, спецкурсів і курсів за вибором, що були розроблені працівниками психологічної служби у системі освіти і пройшли апробацію у закладах освіти та рецензування науковців і практиків.

Просвітницька робота фахівців психологічної служби: надання та поширення знань, ознайомлення всіх учасників освітнього процесу зі специфікою діяльності працівників психологічної служби закладу, методами їхньої роботи та можливостями. Основний зміст просвітницької роботи фахівця психологічної служби закладу освіти. Ознайомлення педагогів та батьків з основними закономірностями та умовами сприятливого розвитку дитини. Формування у фахівців психологічної служби потреби в психологічних знаннях, бажання використовувати їх у роботі з дитиною або в інтересах розвитку власної особистості. Ознайомлення учнів з основами самопізнання, самовиховання; сприяння розумінню необхідності роботи психолога/соціального педагога у закладі освіти. Врахування у проведенні просвітницької діяльності потреб конкретного закладу освіти. Активні та формальні варіанти просвітницької діяльності зі здобувачами освіти. Форми просвітницької діяльності фахівців психологічної служби. Профорієнтаційна робота у закладі освіти як комплекс заходів, призначених для визначення у підростаючого покоління професійно важливих якостей майбутньої фахової діяльності. Підвищення компетентності професійної діяльності фахівців психологічної служби у напрямі оволодіння сучасними технологіями профорієнтаційної роботи та кар'єрного консультування.

Тема 3. Діагностична робота фахівців психологічної служби

Особливості діагностики в роботі фахівців психологічної служби, її основні відмінності від традиційної дослідницької діагностики. Ознайомлення з методичними рекомендаціями «Застосування діагностичних мінімумів у діяльності працівників психологічної служби», розробленими Українським науково-методичним центром практичної психології і соціальної роботи. Методичні рекомендації, орієнтовні циклограми діяльності працівників психологічної служби різних типів закладів освіти, розроблені Українським науково-методичним центром практичної психології і соціальної роботи.

Тема 4. Профілактична та корекційна робота в діяльності фахівця психологічної служби

Профілактична робота працівників психологічної служби як система заходів, спрямованих на охорону психічного здоров'я, попередження неблагополуччя у розвитку людини, групи, суспільства, відхилень у розвитку особистості, виникнення конфліктів та проблем у міжособистісних стосунках, запобігання створення конфліктних ситуацій у освітньому процесі. Основні

напрями профілактичної роботи в закладі освіти. Здійснення профілактичних заходів у закладах освіти щодо зниження рівня вживання алкоголю та наркотичних речовин підлітками. Просвітницька і профілактична робота з подолання злочинності серед неповнолітніх як один із важливих напрямів діяльності працівників психологічної служби. Комплексний і системний вплив на всіх учасників освітнього процесу з метою формування моделі поведінки, заснованої на взаємній повазі та недопущенні насильства в міжособистісних стосунках, спільній діяльності. Профілактика та корекція суїцидальної поведінки у діяльності працівників психологічної служби закладу освіти.

Корекційна робота фахівця психологічної служби як продовження діагностичної. Сприяння повноцінному психічному та особистісному розвитку здобувачів освіти як основна мета корекційної роботи зі здобувачами освіти. Основні принципи корекційної роботи зі здобувачами освіти. Функції фахівців психологічної служби у здійсненні психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти. Використання в корекційно-розвитковій роботі інформаційно-комп'ютерних технологій.

Тема 5. Консультування у роботі працівників психологічної служби

Консультування у роботі працівників психологічної служби як один із найзатребуваніших напрямів роботи. Сутність, мета консультування, його основні види. Питання консультативної допомоги учасникам освітнього процесу із застосуванням ІКТ. Онлайн-консультування як додатковий засіб, підключений до процесу консультування «тет-а-тет» або незалежний процес. Електронна пошта, відеоконференція один зі способів для консультацій через Інтернет.

Тема 6. Актуальні питання діяльності фахівців психологічної служби

Зв'язки з громадськістю у роботі фахівців психологічної служби. Розвиток, розширення та зміцнення зв'язків з представниками громадських та міжнародних організацій. Використання нових досягнень інформаційних технологій, які сприяють входженню людини у світовий інформаційний простір. Віртуальна психологічна служба «Кабінет психолога/соціального педагога», її можливості для допомоги здобувачам освіти та їхнім батькам.

Організаційно-методична робота як важлива складова планування діяльності працівників психологічної служби. Нормативно-правові акти та службова кореспонденція фахівців психологічної служби. Узгодження плану діяльності фахівців психологічної служби із потребами закладу освіти.

Професійна майстерність фахівців психологічної служби. Всеукраїнський конкурс авторських програм практичних психологів і соціальних педагогів «Нові технології у новій школі». Лекції, семінари та практичні заняття для підвищення професійних можливостей та компетентностей фахівців психологічної служби.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття № 1

Організація діяльності психологічної служби в системі освіти України

I. Питання для поглибленого опрацювання та обговорення

1. Структура, управління та зміст діяльності психологічної служби.
2. Основні завдання, принципи та функції психологічної служби.
3. Нормативно-правові документи, які регламентують діяльність психологічної служби в системі освіти.
4. Професійний стандарт “Практичний психолог закладу освіти” як інструмент для систематизації вмінь і навичок; підготовки молодих фахівців; само- та оцінювання діяльності практичного психолога; підвищення кваліфікації та професійного розвитку.
5. Посадові обов’язки соціального педагога та практичного психолога.
6. Мета, завдання та функції соціального педагога.

II. Темы рефератів

1. Психологічна служба як соціальне явище.
2. Прикладна психологія та її місце у системі психологічного знання.
3. Соціальні технології як методична основа діяльності психологічної служби.
4. Етичні засади професійної діяльності працівників психологічної служби.

Рекомендована література

1. Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В. Пономаренко, Т. Воронцова, О. Сакович та ін. Київ : Алатон, 2020. 64 с.
2. Легка Л. М., Семенча Л. Г. Організація діяльності психологічних служб : навч. посібн. Львів : Новий Світ – 2000, 2020. 372 с.
3. Неїжпапа Л. С. Соціально-педагогічна діяльність психологічної служби закладу загальної середньої освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 11: Соціальна робота. Соціальна педагогіка : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. Вип. 25. С. 50–57.
4. Положення про психологічну службу у системі освіти України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>
5. Професійний стандарт за професією “Практичний психолог закладу освіти” (затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 24.11.2020 № 2425). URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&isSpecial=True&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinikhStandartiv>

6. Психологічна служба : підручник / за ред. В. Г. Панка. Київ : Ніка-Центр, 2016. 362 с.

Семінарське заняття № 2

Навчальна та просвітницька діяльність у системі роботи працівників психологічної служби закладу загальної середньої освіти

I. Питання для поглибленого опрацювання та обговорення

1. Навчальна діяльність як форма активного співробітництва, спрямована на удосконалення, розвиток, формування особистості.

2. “Година психолога” як засіб вирішення соціально-педагогічних проблем в учнівському середовищі.

3. Викладання працівниками психологічної служби навчального матеріалу за програмами курсів за вибором, факультативів, гуртків психологічного та соціально-педагогічного спрямування.

4. Основний зміст просвітницької роботи фахівця психологічної служби закладу освіти.

5. Форми просвітницької діяльності фахівця психологічної служби закладу освіти:

а) наочні;

б) вербально-наочні.

6. Профорієнтаційна робота у діяльності фахівця психологічної служби.

7. Діагностичний інструментарій виявлення індивідуальних нахилів та здібностей кожної дитини для цілеспрямованого розвитку і профорієнтації, сприяння активізації внутрішніх механізмів самодіяльності особистості.

II. Темы рефератів

1. Курси за вибором, факультативи, гуртки як навчальна діяльність працівників психологічної служби.

2. Формування працівниками психологічної служби навичок спілкування з однолітками і дорослими у здобувачів освіти.

3. Формування працівниками психологічної служби уміння розв’язувати чи уникати конфліктних ситуацій у здобувачів освіти.

4. Формування працівниками психологічної служби адекватного ставлення до збереження власного здоров’я здобувачами освіти.

5. Розвиток психологічної культури здобувачів освіти працівниками психологічної служби.

6. Підвищення компетентності професійної діяльності фахівців психологічної служби у напрямі оволодіння сучасними технологіями профорієнтаційної роботи та кар’єрного консультування.

III. Творчі завдання

1. Підготуйте “годину психолога” для учнів (тему і клас оберіть самостійно). При підготовці керуйтеся листом МОНмолодьспорту від 04.07.2012 № 1/9-488 “Щодо організації та проведення “години психолога” у загальноосвітніх навчальних закладах”, який розміщений за покликанням: <https://drive.google.com/file/d/1XJeuteWxmdYypqcgHbAkIm7TYYdSDPFF/view>

2. Ознайомтеся з переліком факультативів, спецкурсів і курсів за вибором, що розміщений за покликанням: <https://imzo.gov.ua/psycholohichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/fakul-tatyvy/>

Визначте, які з них є найоптимальнішими для вирішення наступних завдань:

1) налагодження конструктивної соціальної взаємодії учасників освітнього процесу;

2) пізнання самих себе та оточуючих, вироблення імунітету до негативних викликів сьогодення;

3) формування усвідомленого ставлення до вибору майбутньої професії;

4) набуття комунікативних навичок;

5) розвиток умінь будувати стосунки з протилежною статтю.

3. Ознайомтеся з одним із блогів соціального педагога (наприклад, блог Ірини Гошків https://irinagoskiv.blogspot.com/2021/11/blog-post_8.html). Проаналізуйте тематику викладених матеріалів. За допомогою яких форм соціальний педагог найчастіше реалізує навчальну/просвітницьку діяльність? Обґрунтуйте доцільність та ефективність використання цих форм.

IV. Перегляд відео з наступним обговоренням

Перегляд відео “Дитяча мрія” за посиланням: http://cprpp.kupyansk-rada.gov.ua/files/docs/2021/26679_Video_Dityacha_mriya.mp4 з наступним обговоренням.

Питання для обговорення:

– Який посил закладено у сюжеті?

– Які асоціації викликав у вас перегляд відео?

– Як сюжет відео перегукується з ідеями педагогів-гуманістів щодо природовідповідності у вихованні?

– Чи співзвучний сюжет відео ідеї “сродної праці” Г. Сковороди? Мотивуйте відповідь.

– Як фахівці психологічної служби можуть допомогти батькам у реалізації дитячих мрій?

– Чому дитині важливо займатися тим, до чого лежить душа? Які наслідки має “ламання” дитячих прагнень, нав’язування престижних, на думку батьків, видів діяльності?

Рекомендована література

1. Методичні рекомендації щодо впровадження циклограм діяльності працівників психологічної служби : метод. рек. / авт.-упор. : В. М. Горленко, Ю. А. Луценко, В. Д. Острова, Н. В. Сосновенко, І. І. Ткачук; за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 132 с.
2. Підлипна Л. В. До питання інтеграції психолога в педагогічний колектив. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*. 2012. Випуск 17. Частина 2. С. 164–17.
3. Підлипна Л. В. Інноваційні технології в роботі практичного психолога. *Практична психологія та соціальна робота*. 2013. № 5. С. 56–60.
4. Підлипна Л. В. Роль психолога у формуванні корпоративної культури школи. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*. 2013. Випуск 18. Частина 2. С. 10–22.
5. Підлипна Л. В. Співпраця психолога та педагога. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*. 2012. Випуск 17. Частина 1. С. 67–74.
6. Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти на 2020/2021 н. р. : лист Державної наукової установи “Інститут модернізації змісту освіти” № 22.1/10-1495 від 27.07.2020. URL: <https://imzo.gov.ua/2020/07/27/lyst-imzo-vid-27-07-2020-22-1-0-1495-pro-priorytetni-napriamy-roboty-psykholohichnoi-sluzhby-u-systemi-osvity-na-2020-2021-n-r/>

Семінарське заняття № 3-4

Діагностика, профілактика та корекція у системі роботи працівників психологічної служби закладу загальної середньої освіти

1. *Питання для поглибленого опрацювання та обговорення*
 1. Особливості діагностичної роботи фахівців психологічної служби.
 2. Циклограми як ефективний інструмент діяльності фахівців психологічної служби.
 3. Напрями профілактичної роботи в закладі освіти.
 4. Характеристика умов, які сприяють гармонійному психічному та особистісному розвитку здобувачів освіти.
 5. Просвітницька та профілактична робота з подолання злочинності серед неповнолітніх.
 6. Діяльність фахівців психологічної служби в напрямі протидії булінгу (цькуванню) у закладах освіти.

7. Напрацювання у рамках експерименту всеукраїнського рівня за темою “Формування гуманістичних відносин між учасниками освітнього процесу шляхом упровадження моделі “Мирна школа” на 2019-2022 роки”.

8. Психологічна профілактика та корекція суїцидальної поведінки.

9. Корекційна робота зі здобувачами освіти: суть, мета, завдання, принципи.

10. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти.

11. Використання ІКТ в корекційно-розвитковій роботі.

12. Використання мультстудій у роботі зі здобувачами освіти.

II. Темі рефератів

1. Психологічна просвіта учасників освітнього процесу.

2. Створення позитивного психологічного клімату у закладі освіти і сім'ї.

3. Психологічна та педагогічна діагностика суїцидальних тенденцій.

4. Психолого-педагогічна корекція суїцидальних тенденцій.

5. Діяльність фахівця психологічної служби зі створення умов для повноцінної життєдіяльності та самореалізації учасників освітнього процесу.

6. Корекційна робота в діяльності фахівця психологічної служби закладу освіти.

7. Сприяння повноцінному психічному та особистісному розвитку здобувачів освіти як основна мета корекційної роботи.

8. Надання корекційно-розвиткових послуг дитині з особливими освітніми потребами згідно з індивідуальною програмою розвитку.

9. Просвітницька робота щодо формування психологічної готовності в учасників освітнього процесу до взаємодії в інклюзивному середовищі.

III. Творчі завдання

1. Розробіть пам'ятку для батьків “Як керувати своїми емоціями”.

2. Розробіть рекомендації для педагогів та родини – як організувати підтримуюче середовище та що змінити у взаєностосунках “дорослий – дитина/підліток”.

3. Розробіть рекомендації учасникам освітнього процесу щодо шляхів ефективної інтеграції дитини з ООП в колектив однолітків, формування позитивного мікроклімату в дитячому колективі, подолання особистісних, міжособистісних конфліктів.

IV. Завдання для домашнього опрацювання

1. Ознайомитися з діагностичним мінімумом, розміщеним за покликанням:

<https://imzo.gov.ua/psychologichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/informatsijna-baza-psychologiv-ta-sotsialnyh-pedahohi/navchalno-metodychni-materialy-dlya-psychologiv/psychodiahnostychna-robota/>

2. Ознайомитися з методичними рекомендаціями, орієнтовними циклограмами діяльності працівників психологічної служби різних типів закладів освіти, розробленими Українським науково-методичним центром практичної психології і соціальної роботи. Матеріали розміщені за покликанням: <https://imzo.gov.ua/psychologichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/informatsijna-baza-psychologiv-ta-sotsialnyh-pedahohi/navchalno-metodychni-materialy-dlya-psychologiv/psychodiahnostychna-robota/>

3. Ознайомитися з “Банком програм для неповнолітніх у конфлікті з законом” за покликанням: <https://imzo.gov.ua/psychologichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/informatsijna-baza-psychologiv-ta-sotsialnyh-pedahohi/najkraschi-rozrobky-metodyky-treninhy-zhurnaly/>

4. Ознайомитися з профілактичними програмами для фахівців психологічної служби, розміщеними за покликанням: <https://docs.google.com/document/d/1zi31pjwMLqRSjoXpe5vFCkPd18Sqs2JbSYeOITyfgk/edit>

Рекомендована література

1. Богданов С., Залеська О. Психосоціальна підтримка в кризовій ситуації : методичний посібник для педагогів. Київ : Пульсари, 2018. 76 с.

2. Жук А. Дитячий та підлітковий суїцид: як запобігти та допомогти. 2021. URL: <https://ns-plus.com.ua/2019/06/01/dytyachyj-ta-pidlitkovyj-suyitsyd-yak-zapobigty-ta-dopomogty/>

3. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти : навчально-методичний посібник / Андреевкова В. Л., Байдик В. В., Войцях Т. В., Калашник О. А. та ін. Київ : ФОП Нічога С. О., 2020. 196 с.

4. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби : [метод. рек.] / авт.-упор.: В. М. Горленко, В. Д. Острова, Н. В. Сосновенко, І. І. Ткачук; за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2018. 106 с.

5. Підлипна Л. В. Казкотерапія як ефективний метод психокорекції в роботі практичного психолога. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*. 2013. Випуск 18. Частина 1. С. 203–210.

6. Попередження насильства в закладах освіти : методичний посібник для педагогічних працівників. Видання друге, доповнене та оновлене / упоряд. : І. Скорбун, Т. Слободян. Київ : Благодійний фонд “Здоров’я жінки і планування сім’ї”, 2020.

7. Психолого-педагогічна робота з дітьми, схильними до прояву девіантної, делінквентної поведінки (з досвіду роботи спеціалістів психологічної служби

системи освіти України) [Електронний ресурс] / авт. кол. : О. П. Абухажар, Н. М. Акімова, В. В. Білецька та ін.; упор. : В. Г. Панок, Ю. А. Луценко. Київ : Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2014. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см.

8. Рибалка В. В. Психологічна профілактика суїцидальних тенденцій в учнівської молоді : методичні рекомендації. Київ : ІПППО АПН України, КФ ВМУРоЛ “Україна”, ПП Щербатих О. В. 2007. 68 с.

9. Романовська Д. Д., Швачій Р. А. Методичні рекомендації для працівників психологічної служби щодо запобігання суїцидальної поведінки у здобувачів освіти підліткового віку. URL: <https://docs.google.com/document/d/1vV9BrbPzo-vb-kezDxQf7KfCfFJTSfElg9pJ2za-1HI/edit>

10. Строчинська Ю. Смертельний челендж у ТікТок. Як уберегти підлітків від негативного впливу соцмереж? 2021. URL: <https://pereiaslav.city/read/events/129146/smertelnij-chelendzh-u-tiktok>

11. Технології психологічного забезпечення освітнього процесу в інклюзивній школі : методичний посібник / автори-упорядники Д. Д. Романовська, Р. І. Мінтянська / за загальною редакцією Д. Д. Романовської. Чернівці : Технодрук, 2019. 158 с.

12. Флярковська О. В. Школа самовдосконалення “Повір у себе” : метод. посіб. Чернівці : Видавничий дім “Букрек”, 2014. 104 с.

Семінарське заняття № 5

Консультування як один із найзатребуваніших напрямів роботи працівників психологічної служби

1. Питання для поглибленого опрацювання та обговорення

1. Консультування як форма взаємодії між учасниками освітнього процесу.
2. Особливості та напрями консультативної діяльності.
3. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій.
 - 3.1. Система психосоціальної допомоги дітям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій, у закладі освіти.
 - 3.2. Процедури і техніки консультування в процесі соціально-психологічного супроводу дітей і сімей, які отримали травматичний досвід.
 - 3.3. Емоційно-вольові та поведінкові порушення дітей підліткового віку, що пережили травмуючі події.

- 3.4. Корекція емоційних розладів дітей, які зазнали травматичного досвіду, та членів їхніх сімей в процесі консультування.
 - 3.5. Практичні аспекти формування соціально-психологічних компетентностей в учнів і молоді, що пережили кризові події.
 - 3.6. Розвиток батьківської компетентності у системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, які пережили травмуючі події, в процесі консультування.
 - 3.7. Збереження та відновлення психоемоційного здоров'я практичного психолога в процесі консультування дітей і сімей, які зазнали травматичного досвіду.
4. Онлайн-консультування у системі роботи практичних психологів/соціальних педагогів.

II. Темі рефератів

1. Принципи психосоціальної допомоги дітям.
2. Перенаправлення як система організації взаємодії фахівців різного профілю у наданні кваліфікованої допомоги дітям і сім'ям, які пережили психотравмуючі події.
3. Перша психологічна допомога дитині в умовах закладу освіти.
4. Консультаційний супровід батьків та педагога з метою надання рекомендацій щодо створення підтримуючого середовища, визначення динаміки змін у дитини.

Рекомендована література

1. Бушай І. М. Психологічні особливості консультування дітей молодшого шкільного віку. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент* : зб. наук. пр. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. Вип. 10. С. 28–35.
2. Васківська С. В. Основи психологічного консультування : навч. посібник. Київ : Четверта хвиля, 2004. 256 с.
3. Гапончук О. Як оптимізувати консультативну діяльність соціального педагога : методичні рекомендації та практичні матеріали. Луцьк, 2017. 132 с. URL: https://www.academia.edu/s/00e2e77562/haponchukoptymizacia_konsyltuvanniapdf?source=link
4. Ключан Ю. В. Особливості соціально-педагогічного консультування. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2012. № 5 (240), Ч. I. С. 85–90.
5. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій / авт. кол.; заг. ред. В. Г. Панок, І. І. Ткачук. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с.

6. Пожидаєва О. В. Консультування як один із напрямів професійної діяльності соціального педагога. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*. 2007. № 3 (5). С. 519–524.

7. Рудкевич Н. І. Методика соціально-педагогічної роботи : навчально-методичний посібник. Львів : Растр-7, 2021. 324 с.

8. Сучасний науково-педагогічний дискурс у вирішенні освітніх проблем : кол. монографія / Харченко С. Я. та ін.; за наук. ред. Харченка С. Я.; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка», Старобільськ – Київ : Талком, 2021. 467 с.

9. Теорія і практика консультування у соціально-педагогічній діяльності : навч.-метод. комплекс / уклад. : О. В. Пожидаєва. Київ : ТОВ «Інфодрук», 2010. 96 с.

Семінарське заняття № 6

Сучасні ресурси задоволення освітніх потреб здобувачів освіти з особливими освітніми потребами

I. Питання для поглибленого опрацювання та обговорення

1. Роль фахівців психологічної служби у виконанні основних завдань, покладених на заклади загальної середньої освіти Законами “Про освіту”, “Про повну загальну середню освіту”, Концепцією “Нова українська школа”.

2. Партнерство між дитиною, родиною і закладом освіти як передумова успішної інклюзії.

3. Співпраця вчителя та його асистента в інклюзивному класі як передумова забезпечення корекційної спрямованості навчання.

4. Педагогічні підходи та практичні поради в роботі з дітьми, які мають розлади аутичного спектра.

5. Психологічний супровід роботи закладу освіти з батьками дітей з особливими освітніми потребами.

II. Темі рефератів.

1. Психологічне здоров’я батьків – необхідна умова здоров’я дітей.

2. “Коло друзів” як методика групової роботи в інклюзивному класі.

3. Педагогіка партнерства: дитина, педагоги, батьки в інклюзивному просторі.

4. Важливість програм раннього втручання для розвитку дитини.

5. Створення сприятливого освітнього середовища задля ефективної навчальної діяльності дітей.

6. Забезпечення учасникам освітнього процесу можливостей позитивної соціальної взаємодії.

7. Формування позитивного ставлення здорових вихованців та їхній батьків, педагогічного колективу до дітей з психофізичними порушеннями.

III. Творчі завдання

1. Підберіть методики групової роботи в інклюзивному класі.
2. Підберіть форми та методи для вивчення сім'ї дитини з особливими освітніми потребами.
3. Сформууйте власний кейс за темою практичного заняття.
4. Розробіть інтегроване заняття для розвиток навичок толерантності (на вибір: для учнів 1-4 класів; 5-9-х; 10-11-х).
5. Підберіть форми роботи з учнями початкових класів, спрямовані на формування дружніх зв'язків і позитивних стосунків.
6. Обґрунтуйте необхідність раннього вивчення стану розвитку дитини та надання корекційної допомоги дітям у початковій школі.
7. Обґрунтуйте потребу гнучких технологій підтримки дітей з особливими освітніми потребами.

Рекомендована література

1. Азін В. О., Байда Л. Ю., Грибальський Я. В., Красюкова-Еннс О. В. Доступність та універсальний дизайн: навч.-метод. посіб./ за заг. ред. Байди Л. Ю., Красюкової-Еннс О. В. К., 2013. 128 с.
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Козіброта Л. Основні моделі організації інклюзивної освіти в умовах загальноосвітньої школи (початок ХХІ ст.). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. № 8 (102). С. 15–27.
4. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від основ до практики : монографія. Київ : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с.
5. Концепція розвитку інклюзивної освіти, затверджена Наказом міністерства освіти і науки України від 01.10.2010 № 912. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya>
6. Національна стратегія розвитку інклюзивної освіти до 2030 року. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/210719-strategiya-inklyuziya.pdf>
7. Розбудова безбар'єрної України: ключові кроки у сфері інклюзивної освіти. 12 липня 2021 року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/rozbudova-bezbaryernoji-ukrayini-klyuchovi-kroki-u-sferi-inklyuzivnoyi-osviti>
8. Corto Ian (2018) – Fundación Ian. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6dLEO8mwYWQ>

Семінарське заняття № 8

Робота фахівців психологічної служби в закладі вищої освіти

I. Питання для поглибленого опрацювання та обговорення

1. Професійна майстерність фахівців психологічної служби.
2. Організація діяльності студентської соціальної служби як механізм вирішення соціальних проблем студентів.
3. Соціальна адаптація студентів закладів вищої освіти в умовах діяльності соціально-психологічних служб.
4. Соціальний супровід осіб з обмеженими можливостями в освітньому просторі закладів вищої освіти як форма комплексної соціальної допомоги.
5. Тайм-менеджмент – основа продуктивної діяльності соціального педагога та психолога.
6. Інтервізія та супервізія як форми методичного супроводу професійного розвитку фахівців психологічної служби.
7. Засоби спонукання фахівців психологічної служби до професійного й особистісного самовдосконалення.

II. Темі рефератів.

1. Супервізія та інтервізія – методи професійної підтримки.
2. Шляхи запобігання професійному вигоранню викладачів ЗВО.
3. Шляхи адаптації студентів до середовища закладів вищої освіти в умовах діяльності соціально-психологічних служб.

III. Творчі завдання

1. Розробіть практикум подолання “професійного вигорання” для вчителів.
2. Підберіть тренінги, спрямовані на запобігання професійному вигоранню вчителів/викладачів. Підготуйте один із елементів тренінгу для проведення зі студентами під час практичного заняття.
3. Виокремте основні функції супервізії, охарактеризуйте їх.
4. Підберіть актуальну тему та розробіть програму тематичного івенту для фахівців психологічної служби ЗВО.

Рекомендована література

1. Слосанська Г. Інтеграція осіб з обмеженими можливостями в систему вищої освіти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2013. Вип. 26. С. 198–201. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2013_26_65
2. Слосанська Г. Соціальний супровід осіб з обмеженими можливостями в освітньому просторі вищих навчальних закладів як форма комплексної соціальної допомоги. *Науковий вісник Ужгородського національного*

університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2013. Вип. 29. С. 199–203.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2013_29_59

3. Слосанська Г. І. Соціальна адаптація студентів вищих навчальних закладів в умовах діяльності соціально-психологічних служб. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2015. Вип. 36. С. 161–164. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2015_36_53

4. Чубук Р. В. Організація діяльності студентської соціальної служби як механізм вирішення соціальних проблем студентів. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики: міжвузівський зб. наук. праць*. Вип. 33/34. Одеса : Астропринт, 2007. С. 163–168.

Семінарське заняття № 9

Робота фахівців психологічної служби в умовах пандемії COVID-19

- 1. Питання для поглибленого опрацювання та обговорення*
1. Соціально-психологічні наслідки пандемії.
 2. Основні завдання фахівців психологічної служби в умовах пандемії:
 - зменшення психоемоційного напруження;
 - підвищення стресостійкості (резильєнтності);
 - профілактика дискримінації і стигматизації інфікованих;
 - формування позитивної життєвої перспективи.
 3. Напрями діяльності працівників психологічної служби зі всіма учасниками освітнього процесу – здобувачами освіти, педагогами, батьками – в період карантину та самоізоляції:
 - зниження рівня тривоги, страхів, паніки;
 - профілактика домашнього насильства та булінгу;
 - формування навичок безпечної поведінки;
 - запобігання професійному вигорянню в умовах пандемії;
 - професійна орієнтація;
 - підвищення рівня стресостійкості й підтримка емоційної рівноваги;
 - мотивація дитини до навчання вдома;
 - організація змістовного розвивального дозвілля;
 - запобігання соціальним ризикам серед дітей та підлітків, які перебувають вдома без догляду дорослих;
 - консультування (в онлайн-режимі, Skype-режимі, Viber, телефонному режимі) та ін.
 4. Кращі практики і знахідки психологічної спільноти щодо діяльності фахівців психологічної служби в умовах пандемії.
 5. Психологічні потенціали інтернет-тренінгів під час карантину.

6. Профілактика стигматизації осіб із COVID-19 в умовах поширення пандемії коронавірусу.
7. Перспективи використання напрацьованого досвіду в умовах карантинних обмежень і посткарантинного періоду.
8. Психологічна служба в умовах діджиталізації.

II. Темі рефератів

1. Інфодемія і дистанційний бум – нові тренди впровадження наукових психологічних розробок.
2. Дистанційна форма роботи практичних психологів та соціальних педагогів закладів освіти.
3. Робота з особистим дискурсом самоконструювання суб'єкта під час надання дистанційної психологічної підтримки.
4. Особливості дистанційної роботи психолога зі школярами в умовах пандемії.
5. Психотерапія в умовах пандемії.
6. Розвиток нових навичок і здібностей під час карантину як метод боротьби зі стресом.

III. Творчі завдання

1. Підберіть принципи організації фахової індивідуальної онлайн-підтримки в умовах карантину.
2. Розробіть шляхи розвитку навичок самопомоги і самопіклування для школярів.
3. Розробіть методичні матеріали для інформування населення про психологічні ризики, пов'язані з пандемією і карантинном.
4. Розробіть пам'ятку щодо організації оптимальної поведінки особистості в умовах коронавірусної пандемії COVID-19.
5. Розробіть пам'ятку для волонтера “Що потрібно робити самому для себе в умовах пандемії”.

Рекомендована література

1. Досвід переживання пандемії covid-19: дистанційні психологічні дослідження, дистанційна психологічна підтримка: матеріали онлайн-семінарів 23 квітня 2020 року “Досвід карантину: дистанційна психологічна допомога і підтримка” та 15 травня 2020 року “Дистанційні психологічні дослідження в умовах пандемії covid-19 і карантину” / [за наук. ред. М. М. Слюсаревського, Л. А. Найдюнової, О. Л. Вознесенської]. Київ : ІСПП НАПН України, 2020 [електронне видання]. 121 с. URL: http://ispp.org.ua/wp-content/uploads/Static/dosvid_onl-sem_23-04-20_and_15-05-20_ncov19.pdf

2. Карантин без стресу: поради батькам. URL: <https://khm.gov.ua/uk/content/karantyn-bez-stresu-porady-batkam>.
3. Коробка Л. М. Стигматизація осіб із COVID-19 в умовах поширення пандемії коронавірусу: соціально-психологічний аспект. *Проблеми політичної психології*. Збірник наукових праць. 2020. Випуск 9 (23). С. 94–109.
4. Курс відеолекцій із науковими даними та конкретними техніками роботи під час пандемії COVID-19. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=225Y6gPOIqU&list=PLTgnez7zqaeCB5fZGBsoo4TnheJp-SGiT>
5. Мамо, обійми: поради від психолога, як налагодити стосунки з дітьми різного віку. URL: <https://novograd.city/read/experiance/61194/mamo-obijmi-poradi-vid-psihologa-yak-nalagoditi-stosunki-z-ditmi-riznogo-viku>.
6. Методики вивчення повсякденного стресу і способів розв'язання кризових життєвих ситуацій: для працівників шкільної психологічної служби, державних соціальних служб у справах сім'ї, дітей та молоді / О. Я. Кляпець, Б. П. Лазоренко, Л. А. Лепіхова, В. В. Савінов; АПН України, Ін-т соц. та політ. психології. Київ : Міленіум, 2009. 119 с.
7. Методичні рекомендації щодо організації роботи сайту закладу освіти (із фокусом на повагу прав людини в онлайн-просторі) / Громко Г., Мельник О., Сокол І., Черних О. Київ : ВАІТЕ, 2020. 20 с.
8. Надання психологічної допомоги вразливим групам населення під час та після карантину через пандемію COVID-19 : практичний посібник для психологів і фахівців соціальної роботи / Циганенко Галина Валентинівна, Великодна Мар'яна Сергіївна. Київ; Кривий Ріг : Вид. Р. а. Козлов, 2020. 100 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/3827>
9. Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя : матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції (22-23 лютого 2018 року, м. Суми) / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. 428 с.
10. Поговори зі мною просто: як батькам знайти спільну мову зі своєю дитиною. URL: <https://gylyajpole.city/read/dosvid/63201/pogovori-zi-mnoyu-prosto-yak-batkam-znajti-spilnu-movu-zi-svoeyu-ditinoyu>.
11. Психологічна профілактика і гігієна особистості у протидії пандемії COVID-19 : методичний посібник / авт. кол.: Рибалка В. В., Помиткін Е. О., Ігнатівич О. М., Павлик Н. В., Іванова О. В., Радзімовська О. В., Становських З. Л., Калюжна Є. М., Кабиш-Рибалка Т. В.; за ред. Рибалки В. В. Київ : Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2020. 123 с.
12. Психологічне здоров'я персоналу організацій в умовах пандемії COVID-19: проблеми та технології забезпечення : матеріали XIV Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції з організаційної та економічної

психології (21 травня 2020 року) / за наук. ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки, Н. М. Бендерезь, А. М. Шевченко, О. В. Креденцер. Київ – Біла Церква, 2020. 135 с.

13. Психологія і педагогіка у протидії пандемії COVID-19: Інтернет-посібник / за наук. ред. В. Г. Кременя; [координатор інтернет-посібника В. В. Рибалка; колектив авторів]. Київ: ТОВ “Юрка Любченка”, 2020. 243 с.

14. Рогожина О. О. Методичні рекомендації щодо онлайн-безпеки учасників освітнього процесу в умовах дистанційного та змішаного навчання. URL:

<http://edu-post-diploma.kharkov.ua/?news=%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96-%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97-%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE-%D0%BE%D0%BD%D0%BB%D0%B0%D0%B9%D0%BD-%D0%B1>

15. Романовська Д. Д. Психологічні поради батькам: як зберегти психічне здоров'я дітей в період карантину. URL:

<https://drive.google.com/file/d/1KDZowF71xQNhs9XCRIp7hF9Y-UPA9qvL/view>

16. Романовська Д. Д., Мінтянська Р. І. Методичні рекомендації фахівцям психологічної служби щодо збереження психічного здоров'я та благополуччя учасників освітнього процесу у 2020/2021 н.р. URL:

<https://drive.google.com/file/d/18apnP9gvygOjdtugYqipRonHjRYe9Rk/view>

17. Слюсаревський М. М. “ОНЛАЙН-КОЛО”: досвід психологічної підтримки і допомоги населенню під час пандемії COVID-19. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2020. № 2 (1). URL:

<https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-7-8>

18. Соціальна стигма, пов'язана з COVID-19. Посібник із запобігання та подолання соціальної стигми. 2020. URL:

https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/ukr_covid-19_social_stigma.pdf

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у верху справа сторінки без крапки в кінці.

Вступ. Містить обґрунтування актуальності обраної теми, оцінку робіт, що реферуються, формулювання мети реферату. Як правило, не містить цитат, абстрактних розмірковувань. Орієнтовний обсяг вступу – 1 сторінка.

Основна частина. Головне завдання референта при написанні даної частини реферату полягає у самостійному вичерпному викладенні суті наукової інформації з обраної теми. Може складатися з кількох глав або підглав, що залежить від теми, проблематики та обсягу матеріалу реферату. Для підтвердження або спростування певних думок, ідей часто використовують цитування (як дослівне, так і своїми словами). Проте необхідно пам'ятати, що цитований матеріал не повинен перевищувати 30 % реферату. Загальний обсяг основної частини складає близько 10-13 сторінок.

Висновки. Підсумовування результатів виконаної роботи. Передбачають коротке узагальнення автора з досліджуваної проблеми. Їх викладають чітко, точно, лаконічно, без будь-яких цитат, розмірковувань, припущень. Часто для зручності висновки нумерують.

Окрім зазначених компонентів у рефераті подається *список використаних джерел* (у алфавітному порядку або в порядку використання джерельної бази), а за необхідності формуються додатки. У додатки можуть вноситися зразки документів, графічні схеми, діаграми, таблиці, фотографії. Кожен додаток, як правило, починається з нової сторінки та повинен мати заголовок.

Обсяг реферату залежить від значущості проблеми, опрацьованого матеріалу. Як правило, він сягає в середньому 15 сторінок.

Робота над рефератом відбувається з дотриманням такого порядку:

- вибір або формулювання теми. З'ясування форми реферату, яка б відповідала його меті;
- обмірковування теми, складання попереднього плану реферату;
- ознайомлення з науковою літературою, що відповідає темі роботи. Вибір джерел, що розкривають тему;
- формулювання мети реферату, коригування первинного плану;
- виклад матеріалу відповідно до складеного плану.

Вимоги до оформлення :

Реферат друкують за допомогою комп'ютера на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) від двадцяти п'яти до тридцяти рядків на сторінці і не менше сорока знаків у рядку.

Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: лівий – не менше 30 мм, правий – не менше 10 мм, верхній – не менше 20 мм, нижній – не менше 20 мм. Шрифт: Times New Roman та подібні. Розмір шрифту – 14. Інтервал – 1,5.

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Педагогічний факультет

кафедра соціальної педагогіки
та соціальної роботи

РЕФЕРАТ

**ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ:
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ**

Виконала
студентка групи СР-11
Коржик Ірина

Перевірила:
кандидат пед. наук, доцент
Сабат Н. В.

Івано-Франківськ
2021

ПЛАН

ВСТУП.....	3
1. Характеристика основних термінів гендерної педагогіки.....	5
2. Гендерні стереотипи як предмет соціально-педагогічного аналізу....	7
3. Концепти “чоловік”, “жінка” як результат актуалізації психологічних стереотипів українців.....	9
4. Соціальна типізація гендерних стереотипів в українській мові.....	11
5. Фразеологічна репрезентація вікових характеристик чоловіка та жінки.....	13
ВИСНОВКИ.....	15
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	17
ДОДАТКИ.....	21

ВСТУП

Актуальність теми (1-2 абзаци)

Останнім часом у педагогіці активно застосовують цікаві та інноваційні підходи. Одним із таких є гендерний підхід, який дозволяє розглянути соціальні стереотипи, з іншої точки зору, подивитися на особливості поведінки індивіда в залежності від статі та уявлень про фемінність та маскулінність в межах культури окремого суспільства.

Хто з учених вивчав цю тему

Соціальні стереотипи як одна з найбільш цікавих і небайдужих сфер у функціонуванні суспільства протягом століть вивчалася багатьма дослідниками, такими як У. Ліппманом, Т. Шібутані, В. Тусов, Л. Стрікленд, А. Бодалевим та іншими. Серед українських вчених ґрунтовні дослідження гендерної системи в Україні здійснюють І. Жеребкіна, І. Головашенко, В. Кравець, І. Лебединська, Т. Мельник, Н. Чухим; гендерних стереотипів і гендерних ролей – Т. Виноградова, Т. Говорун, О. Кікінежді, В. Семенов, П. Горностай та ін.

Формулювання мети реферату

Мета реферату полягає у розгляді гендерних стереотипів, які побутують в українському суспільстві.

1. Характеристика основних термінів гендерної педагогіки

Гендерні дослідження зародилися під впливом феміністського руху другої хвилі (60-ті роки ХХ ст.), який виявив проблему нерівності можливостей за ознакою статі при формальній юридичній рівності статей. Боротьба за соціальну рівність на початку ХХІ ст. полягає, окрім іншого, в тому, щоб можливості людини якомога менше визначались фактором статі. Коли на законодавчому рівні ця проблема була вирішена, виявилось, що фактична нерівність за ознакою статі, проте, збереглася в усіх сферах життя. Саме це й стало причиною появи другої хвилі феміністського руху.

Гендерні дослідження привели до розуміння того, що проблема нерівності набагато глибша, ніж це уявлялось; що вона впирається у відтворення нерівності можливостей. Була переосмислена роль культури, популярних стереотипів, упередженості науки у формуванні уявлень про жіноче й чоловіче, про мужність і жіночність та їх роль у творенні бар'єрів перед жінками і чоловіками. Гендерні дослідження вивчають динаміку змін чоловічих і жіночих ролей у суспільстві і культурі, розробляють перспективну стратегію досягнення фактичної рівності можливостей жінок і чоловіків [42, с. 456].

Гендер – досить складне поняття, оскільки розкриває багатоаспектний зміст явища. У науковій літературі воно вживається в кількох значеннях:

- гендер як соціально-рольова й культурна інтерпретація рис особистості і моделей поведінки чоловіка та жінки, на відміну від біологічної;
- гендер як набуття соціальності індивідами, що народилися в біологічних категоріях жіночої або чоловічої статей;
- гендер як політика рівних прав і можливостей чоловіків та жінок, а також діяльність зі створення механізмів щодо її реалізації.

У всіх цих значеннях гендер вивчається в системі наукових гендерних досліджень.

Гендерні дослідження – напрям наукової діяльності та її соціальної організації, спрямований на вивчення місця, ролі, активності, волевиявлення й самореалізації чоловіків і жінок у змінних історичних умовах соціального буття певної епохи [16, с. 50].

Текст Текст Текст Текст Текст Текст Текст

Текст Текст Текст Текст Текст Текст Текст

Текст Текст Текст Текст Текст Текст Текст

... урахування статевої належності; залучення дитини до створення найсприятливіших умов для реалізації нею свого особистісного потенціалу як представника певної статі; формування основ ціннісного ставлення до людей як до представників різної статі та самої себе [36, с. 13].

Мета гендерного виховання – особистісне виховання людини як представника певної статі; формування правильного розуміння сутності моральних норм та установок у взаєминах між чоловіками й жінками, потреби керуватися ними в усіх сферах та видах діяльності.

Зміст гендерного виховання визначається навколишнім життям: особистим життям людей в умовах сім'ї; взаєминами між представниками певної статі, моральними нормами цих взаємин; сферами діяльності чоловіків та жінок тощо.

Завдання гендерного виховання (за І. Товкач): виховання особистості як представника певної статі; формування соціальної відповідальності у взаєминах, здатності розуміти людину як представника іншої статі, поваги до неї; прагнення мати люблячу, міцну й дружню сім'ю, що відповідає сучасним вимогам суспільства, рівноправності батька й матері в сім'ї, бажання народжувати й виховувати дітей в умовах сім'ї; ставлення до їх виховання як до одного зі своїх основних обов'язків перед суспільством загалом; враховувати й поважати специфічні індивідуальні (статеві) особливості в процесі будь-якої спільної діяльності; усвідомлення себе представником своєї статі, здатність й прагнення адекватно оцінювати свої вчинки стосовно інших людей з урахуванням статевої

належності, необхідних навичок спілкування й взаєморозуміння, уміння любити й дружити з представниками своєї та іншої статі [36, с. 13-14].

Отже, теорія гендеру формується як науковий напрям і навчальна дисципліна, гендерні дослідження сьогодні є надзвичайно актуальними.

2. Гендерні стереотипи як предмет соціально-педагогічного аналізу

Текст Текст Текст Текст Текст Текст Текст

Текст Текст Текст Текст Текст Текст Текст

Текст Текст Текст Текст Текст Текст Текст

3. Концепти “чоловік”, “жінка” як результат актуалізації психологічних стереотипів українців

Текст Текст Текст Текст Текст Текст Текст

Текст Текст Текст Текст Текст Текст Текст

Текст Текст Текст Текст Текст Текст Текст

4. Соціальна типізація гендерних стереотипів в українській мові

Текст Текст Текст Текст Текст Текст Текст

Текст Текст Текст Текст Текст Текст Текст

Текст Текст Текст Текст Текст Текст Текст

5. Фразеологічна репрезентація вікових характеристик чоловіка та жінки

Текст Текст Текст Текст Текст Текст Текст

Текст Текст Текст Текст Текст Текст Текст

Текст Текст Текст Текст Текст Текст Текст

ВИСНОВКИ

Нами простежено соціально-педагогічні особливості гендерних стереотипів та фразеологічної актуалізації гендеру.

У рефераті ми класифікували фразеологічний матеріал з точки зору специфіки відображення в ньому гендерних стереотипів. За основу нами було взято класифікацію гендерних стереотипів Т. Говорун, О. Кікінеджи. Так як вищезгадана класифікація включає й стереотипи, які зародилися порівняно недавно і не досить повно представлені у ФО, то зібрані й проаналізовані фразеологізми ми об'єднали в такі семантичні групи: 1) психологічні стереотипи; 2) соціальні стереотипи; 3) вікові стереотипи. У деяких семантичних сферах фразеологічні одиниці важко піддаються чіткому розмежуванню, оскільки тут є тісний зв'язок між представниками обох статей.

Перша група стереотипів базується на відповідних уявленнях про психологічні риси та якості особистості чоловіків та жінок – стереотипи маскулінності-фемінінності. Що стосується зовнішності чоловіка, то найважливішими характеристиками є сила, мужність, здатність забезпечити сім'ю.

Стереотипному уявленню маскулінності приписуються “активно-творчі” характеристики, інструментальні риси особистості, як-от: активність, домінантність, впевненість у собі, агресивність, логічне мислення, здатність до лідерства. Фемінінність, навпаки, розглядається як “пасивно-репродуктивне начало”, що проявляється в експресивних особистісних характеристиках: залежності, турботливості, низькій самооцінці, емоційності. Маскулінні характеристики зазвичай протиставляються фемінінним, розглядаються як протилежні, взаємодоповнюючі.

Однією з характерних рис українського фразеологічного матеріалу є явне переважання негативної оцінки жінки в загальній масі фразеологічних одиниць. Особливо старанно зберігають архаїчні уявлення про жінку фразеологізми, які

приписують їй цілу низку негативних характеристик: балакучість, вередливість, нерозумність.

В основу виокремлення нами другої групи стереотипів покладені соціальні начала. Ця група гендерних стереотипів включає уявлення про розподіл сімейних і професійних ролей між чоловіками і жінками. Аналіз зібраних фразеологічних одиниць показав, що для жінки значущою соціальною роллю вважається роль домогосподарки, матері. Жінці приписується перебування у приватній сфері життя – дім, народження дітей, на неї покладається відповідальність за взаємини в сім'ї. Чоловікам приписується активність у громадському житті, професійний успіх, відповідальність за забезпечення сім'ї. Порушення гендерних ролей призводить до конфліктів.

Низка стереотипів стосується специфіки змісту чоловічої та жіночої праці. Відповідно до традиційних уявлень вважається, що жіноча праця має носити виконавський, обслуговуючий характер, бути частиною експресивної сфери діяльності. Для чоловіків можлива творча і керівна робота. Їхня праця визначається в інструментальній сфері діяльності. Традиційно чоловічі ролі суспільно значущі, а жіночі – часто обмежуються сімейними рамками тому перші автоматично стають домінуючими в соціальному житті.

Третю групу – вікові стереотипи – ми умовно поділили на кілька підгруп: фразеологізми, які розглядають ставлення суспільства до віку чоловіків та жінок; вік як один із чинників створення сім'ї; повторний шлюб. Зміст проаналізованих нами прислів'їв та приказок засвідчив неоднакове ставлення суспільства до віку чоловіків та жінок. Так, чоловікам прожиті роки надають солідності, статечності, мужності, тоді як для жінки роки – обуза: втрачена краса, нижчі шанси вийти заміж тощо. Стосовно шлюбу, то старшому чоловікові легше створити сім'ю, ніж жінці.

Однак занадто велика різниця у віці не схвалюється українською фразеологією, адже молода дружина має інші від старого чоловіка захоплення,

інші погляди на життя. Також молода дружина буває причиною неспокою і ревності старшого за себе чоловіка.

У прислів'ях і приказках віддзеркалено також народну мудрість щодо необхідності вчасного створення сім'ї. Різниця подружжя у віці виправдана, якщо молодшою в сім'ї є дружина. Ще один аспект гендерних стереотипів відображає менші можливості на створення сім'ї тих, хто вже був у шлюбі. Ми знайшли також прислів'я, в яких і чоловіків, і жінок застерігають від шлюбу зі старими.

Усі групи стереотипів тісно переплетені між собою, мають міцні позиції в суспільстві, а тому суттєво впливають на нього.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Великий тлумачний словник української мови : близько 40 000 слів / [упоряд. Т. В. Ковальова]. Харків : Фоліо, 2005. 767 с.
2. Венжинович Н. Позитивна репрезентація людини у фразеологізмах української мови. *Українська мова*. 2010. № 2. С. 33-43.
3. Галустян Ю. М., Новицька В. П. Деякі аспекти гендерної ідентифікації та соціалізації особистості. *Український соціум*. 2004. № 1. С. 7-13.
4. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа. Головне вид-во. 1985. 360 с.
5. Говорун Т., Кікінеджи О. Гендерна психологія. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 308 с.
6. Данилевська О. Гендерна лінгвістика й мовна освіта школярів: чому дітям варто знати про гендерні упередження та стереотипи, закріплені в мові. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2009. № 4. С. 16-19.

МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ № 3–4

Небезпечні челенджі: у США дівчинка-підліток отримала опіки, відтворюючи відео з TikTok

Малолітня дівчинка спробувала відтворити популярне відео, в якому пропонують використати легкозаймисту рідину для малюнку на дзеркалі, потім зображення підпалюють

13-річна дівчинка з Орегону госпіталізована після того, як отримала опіки третього ступеня під час спроби виконати умови челенджу з соціальної мережі TikTok.

Дестіні Крейн із Портленду принесла свічку, запальничку та спирт у ванну кімнату у будинку своєї родини, щоб спробувати відтворити популярне відео, в якому учасник за допомогою легкозаймистої рідини на дзеркалі малює фігуру, а потім підпалює її.

У дівчинки серйозні опіки шиї та правої руки, дитину вже тричі оперували, лікарям довелося зробити їй пересадку шкіри, вона понад два тижні перебуває у відділенні інтенсивної терапії.

Інцидент стався 13 травня у ванній кімнаті будинку, де проживає сім'я, про це розповіла її сестра Андреа Крейн для ABC News. Наразі Дестіні не може говорити, щоб повідомити їм, що сталося.

Але виходячи з того, що родина виявила у ванній і після розмови з її друзями, вони вважають, що семикласниця, яка "жила в TikTok", як сказала її мати, намагалася скопіювати відео з TikTok, на якому хтось малює фігуру за допомогою легкозаймистої рідини на дзеркалі, а потім підпалює.

Дестіні принесла у ванну кімнату свічку, запальничку та пляшку алкоголю, який, на їхню думку, вибухнув у погано провітрюваному просторі, підпаливши її та все довкола, розповіла її сестра.

Коли родичі дістали телефон Дестіні, у TikTok все ще записувалось відео, розповіла ABC News її мати Кімберлі Крейн.

Дестіні Крейн, яка постраждала під час знімання відео для TikTok

"Я була у вітальні і почула, як вона мене гукає", - згадує мати Кімберлі Крейн. "Тож я побігла і відкрила двері ванної кімнати, там все горіло. Дестіні горіла. Речі у ванній палали".

Кімберлі Крейн вивела доньку на вулицю і в кінцевому підсумку зняла свою палаючу сорочку. Сусід зателефонував у 911.

З того часу Дестіні перебуває у реанімації, і її сім'я сподівається, що незабаром вона зможе переїхати до опікової палати для подальшого догляду.

Швидше за все знадобиться ще кілька місяців для відновлення, включаючи стаціонарну реабілітацію, щоб відновити чутливість та рухову активність м'язів руки та шиї, плечей та пальців, сказала її сестра.

"Через опіки у неї буде обмежена рухливість", - сказала Андреа Крейн. "Це буде справою на все життя, доведеться займатися фізичною терапією, щоб зберегти свою рухливість".

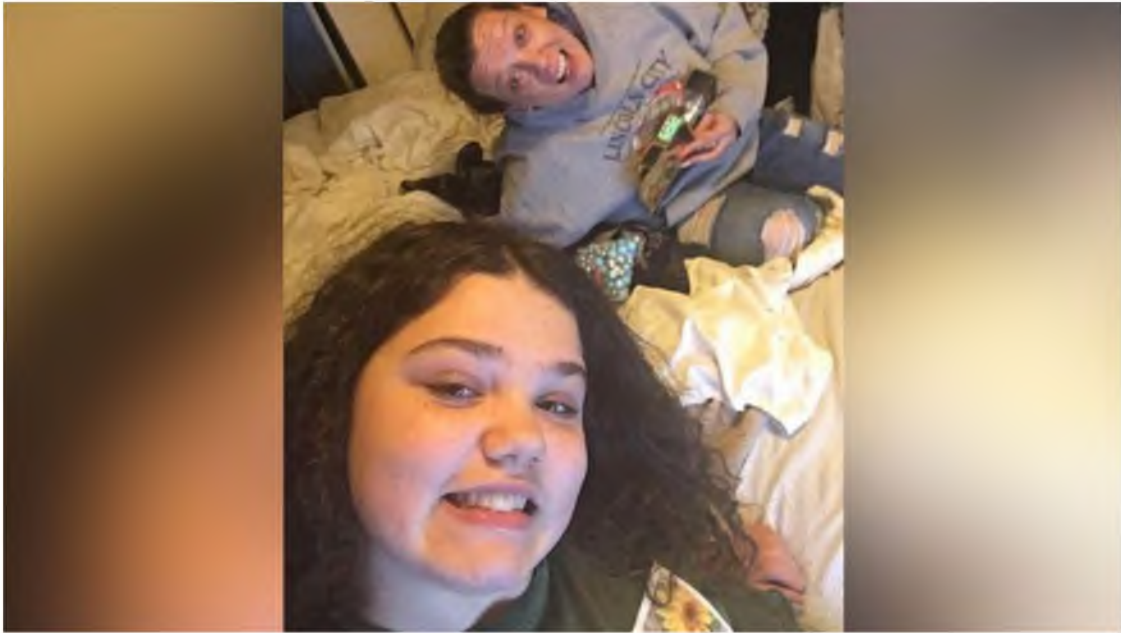
13-річна Дестіні Крейн госпіталізована з опіками третього ступеня, які вона отримала намагаючись зняти відео для TikTok

Дестіні приймає знеболюючі препарати, зазначає її сім'я, і вони вірять, що вона знає, що вона перебуває в лікарні, але не до кінця розуміє, що з нею сталося.

"Я знаю, що коли вона прокинеться і повністю зрозуміє, вона, мабуть, зійде з розуму", - сказала її мати. "Але, чесно кажучи, я думаю, що вона досить сильна, щоб пройти через це".

Сім'я заявила, що їх церква та школа Дестіні підтримували їх з моменту інциденту. Андреа Крейн, студентка Університету Західного Орегону в Монмуті, також переїхала додому, щоб допомогти доглядати за своєю сестрою, яка любить кататися на скейтборді та грати в онлайн гру Roblox.

"Ми завжди були дуже дружніми", - сказала вона. "Перебувати в Монмуті для мене просто не було нестерпним, оскільки я хотіла бути тут, коли моя сім'я потребувала мене".

На

фотографії Дестіні Крейн з матір'ю Кімберлі Крейн

Розповівши все у відео, сім'я поділилася своєю історією та сподівається заохотити інші сім'ї бути більш присутніми у соціальних медіа дітей.

"Я просто не була з нею", - сказала сестра Андреа Крейн. "Коли вона показувала мені TikToks і щось робила, я казала: "О, я зайнята або "Я роблю шкільні завдання".

"Насправді важливо спілкуватися зі своїми дітьми, тому що ми маємо їх контролювати, у нас є обов'язок батьківського контролю, ми можемо робити все, що хочемо, але все слід пильнувати", - сказала жінка. "І тому дуже важливо бути близькими зі своїми дітьми та цікавитися їхніми справами: "Гей, чим ти займаєшся? Що ти зараз робиш?"

Мінімальний вік для реєстрації у застосунку TikTok - 13 років, відповідно до умов використання програми.

Дитяча організація з питань безпеки в Інтернеті Internet Matters попереджає, що підлітки "можуть спокуситися ризикнути, щоб отримати більше підписок чи вподобань у відео, тому важливо слідкувати за тим, чим вони діляться".

Common Sense Media рекомендує батькам ділитися обліковим записом з дітьми старше 13 років, щоб вони могли "стежити за тим, дитина переглядає та розміщує".

Батьки можуть обмежити вміст, який не підходить для користувача, увімкнувши в обліковому записі "обмежений режим".

ABC News звернувся до TikTok за коментарем.

На тлі повідомлень про так званий "проломи-череп-челендж" (skull-breaker challenge) минулого року, витівка, в результаті якої деякі діти отримали важкі травми, TikTok заявив у дописі до своєї редакції, що "ми не дозволяємо вміст, який заохочує або повторює небезпечні виклики, які можуть призвести до травми".

"Що ще важливіше, ми закликаємо всіх проявляти обережність у своїй поведінці в Інтернеті чи поза мережею", - зазначили в компанії. "Ніхто не хоче, щоб їхні друзі чи родина постраждали, знімаючи відео або намагаючись виконати трюк".

за матеріалами [ABC News](#)

Джерело: <https://firtka.if.ua/blog/view/nebezpechni-chelendzhi-u-ssha-divchinka-pidlitok-otrimala-opiki-vidtvoriuichi-video-z-tiktok-foto>

ІНДИВІДУАЛЬНІ НАУКОВО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

1. Підготовка та проведення круглого столу спільно з соціальними педагогами та психологами закладів освіти м. Івано-Франківська “Фахівці соціальної служби – агенти змін у вирішенні соціально-педагогічних проблем в учнівському середовищі”.
2. Підготовка соціального проєкту “Комплексний підхід у формуванні успішної особистості шляхом соціального партнерства”.
3. Підбір стандартизованих опитувальників та проєктивних методик для виявлення тривожності:
 - а) дітей молодшого шкільного віку;
 - б) підлітків.
4. Характеристика методів соціально-педагогічної та психологічної допомоги дітям з високим рівнем тривожності.
5. Розробка тренінгової програми з використанням рольових ігор для корекції агресивності школярів.
6. Розроблення програми з корекції страхів молодших школярів із використанням ігор та поетапного малювання.
7. Розроблення програми розвитку емоційно-особистісної сфери молодших школярів.
8. Психологічна профілактика та просвіта у роботі з девіантами: розроблення сценарію/плану заходу на самостійно обрану тему.
9. Підбір профорієнтаційних методик та проведення профорієнтаційної роботи зі старшокласниками шкіл Івано-Франківська чи школи за місцем проживання здобувача освіти.

ГЛОСАРІЙ

Агресивність – (від лат. aggression – напад) – психічне явище, що проявляється в прагненні до насильства в міжособистісних стосунках. Може проявлятися як ситуативний короткочасний психічний процес або стан. Але може бути і ознакою особистості і навіть рисою характеру як результат недостатнього виховання або симптомом психічного захворювання.

Адиктивна поведінка – залежність від когось чи від чогось (наприклад, психотропних речовин).

Акцентуація – це індивідуальні риси, що мають тенденцію до переходу в патологічний стан. Надмірний прояв цих рис може накладати відбиток на особистість як таку, набувати патологічного змісту та руйнувати структуру особистості. В акцентуйованих особистостях потенційно закладені як можливості соціально-позитивних, так і негативних досягнень.

Ворожість – агресія, яка характеризується цілеспрямовано-свідомим наміром нанести шкоду іншому.

Гіперактивність – (від лат. activus – діючий, діяльний, «гіпер» – від грецького hyper – понад-, зверх-,) вказує на перевищення норми.

Готовність дитини до систематичного навчання в школі («шкільна зрілість») – це той рівень морфологічного, функціонального і психічного розвитку дитини, при якому вимоги систематичного навчання не будуть занадто високими і не приведуть до порушення здоров'я дитини.

Девіантна поведінка – відхилення від соціально прийнятих норм і шаблонів поведінки. Це поняття включає різні види порушення поведінки – від алкоголізації до спроб суїциду.

Делінквентна поведінка включає дії конкретної особи, які відхиляються від прийнятих в певному суспільстві норм та діючих законів, це поведінка, яка загрожує благополуччю інших людей та підпадає під статті кримінального кодексу країни.

Діагностика – психологічне обстеження вихованців, учнів, студентів, їхніх груп та колективів, моніторинг змісту і умов індивідуального розвитку вихованців, учнів, студентів, визначення причин, що ускладнюють їх розвиток та навчання.

Діагностичний мінімум – це комплексне психолого-педагогічне обстеження всіх школярів. Метою такого обстеження є виявлення «психологічно благополучних» дітей та дітей з труднощами в навчанні та розвитку.

Емоційна автономія – потреба позбавлення від батьківської емоційної залежності.

Етичний кодекс психолога – основний деонтологічний документ, який регламентує діяльність практичного психолога в закладах освіти.

Ігрова психотерапія – вид психологічної допомоги, який найчастіше використовується для вирішення проблеми страхів, тривожності, агресивності, гіперактивності тощо.

Консиліум – форма спільної роботи працівників школи та представників інших освітніх служб.

Конфлікт – зіткнення протилежно спрямованих цілей, інтересів, позицій, думок і поглядів опонентів або суб'єктів взаємодії.

Корекція – здійснення психолого-медико-педагогічних заходів з метою усунення відхилень у психофізичному та індивідуальному розвитку і поведінці, схильності до залежностей та правопорушень, подолання різних форм девіантної поведінки, формування соціально корисної життєвої перспективи.

Критерій – одна з основних ознак, мірило для визначення, оцінки, класифікації чого-небудь.

Особистісна тривожність визначається як риса особистості, набута поведінкова диспозиція, яка характеризується стійкою схильністю сприймати об'єктивно безпечні ситуації як такі, що містять загрозу.

Пасивність (від лат. *passivus* – недіяльний) – властивість особистості, протилежна активності і має ряд виявів: бездіяльність, байдужість, пасивність, безініціативність, безволя, несамостійність.

Побутова психологія – це історично закріплений у традиціях, навичках, звичаях, інтуїції та інших сталих формах поведінки досвід управління індивідуальним розвитком і активністю людини, досвід, що функціонує як елемент фольклору, традицій, соціальної практики тощо.

Позанаукова психологія – це специфічний вид психологічного знання, що ґрунтується на релігійних і псевдорелігійних, містичних засадах, на передбаченнях і припущеннях, на недоведених за допомогою наукових методів концепціях, поглядах і переконаннях, основу чого складає особиста впевненість в існуванні тих чи інших закономірностей і механізмів, віра в ту чи іншу гіпотезу або ідею.

Практична психологія – специфічний вид професійної діяльності, основним змістом якої є розробка на основі наукової методології технологій, технік і методів психологічної практики, застосування психологічних механізмів впливу для корекції активності та розвитку людей у контексті їхніх життєвих обставин і життєвого шляху, котрі інтерпретуються як неповторні обставини та неповторна суб'єктність, індивідуальність.

Прогностика – розробка та застосування моделей поведінки групи та особистості у різних умовах, проектування змісту і напрямків індивідуального розвитку вихованців, учнів, студентів і складання на цій основі життєвих планів, визначення тенденцій розвитку груп та міжгрупових відносин.

Профілактика – своєчасне попередження відхилень у психофізичному розвитку та становленні особистості, міжособистісних стосунках, запобігання конфліктним ситуаціям у навчально-виховному процесі.

Психогімнастика – це форма розвитку довільності поведінки, яка ґрунтується на поєднанні фізичних вправ з образами уяви, що мають насичений емоційний зміст.

Психологічна служба в системі освіти – це сукупність закладів, установ, підрозділів і посад, що складають єдину систему, основу якої становлять фахівці у сфері практичної психології і соціальної педагогіки: практичні психологи, соціальні педагоги, методисти, директори (завідувачі) навчально-методичних кабінетів (центрів) психологічної служби.

Психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти – це спеціально обладнане приміщення для здійснення професійної діяльності практичного психолога (соціального педагога).

Психолого-педагогічна корекція – сукупність спеціальних психолого-педагогічних впливів на особистість занедбаної дитини з метою її адаптації в якості суб'єкта спілкування, діяльності та самосвідомості.

Реабілітація – надання психолого-педагогічної допомоги вихованцям, учням, студентам, які перебувають у кризовій ситуації (постраждали від соціальних, техногенних, природних катастроф, перенесли тяжкі хвороби, стреси, переселення, зазнали насильства тощо), з метою адаптації до умов навчання і життєдіяльності.

Реакція емансипації – це прагнення підлітків звільнитися від опіки та контролю з боку дорослих.

Сензитивність (від лат. sensitivus – чуттєвий) – психічне явище як підвищене реагування на емоційні подразники. Буває психічним станом, часовою властивістю особистості або рисою характеру.

Соціально-педагогічна занедбаність – це стан особистості дитини, який проявляється в низькому рівні розвитку властивостей суб'єкта діяльності, спілкування, самосвідомості та концентровано виражається в порушеному «образі Я».

Соціально-психологічна адаптація – це пристосування до нових соціальних умов, звикання до нових соціальних ролей, засвоєння нових правил та норм поведінки.

Страх – це найбільш біологічно зумовлена емоція як відображення потреби уникнути небезпеки, в основі якої лежить пасивно або активно охоронний рефлекс, який визначає астеничне або стеничне його виявлення. Страх має різні форми: боязливість, острах, тривожні очікування, паніка, фобія.

Суїцидальна поведінка включає дії, спрямовані на позбавлення себе життя.

Тренінг – групова форма роботи з педагогами, учнями та батьками, метою якої є розвиток певних особистісних якостей.

Урок психології – форми роботи практичного психолога, яка проходить у вигляді лекцій, психодіагностичного практикуму, експресивних методів творчого самовираження, соціально-психологічних тренінгів, дискусій, аналізу конкретних ситуацій, ігрового моделювання.

Шкільна дезадаптація визначається як утворення неадекватних механізмів пристосування дитини до школи у формі порушень навчання і поведінки, конфліктних стосунків, психогенних захворювань і реакцій, підвищеного рівня тривожності, проблем в особистісному розвитку.

Шкільна тривожність виражається у хвилюванні, підвищеному неспокої в учбових ситуаціях, очікуванні негативного ставлення до себе та негативної оцінки з боку вчителів та ровесників.

Шкільні страхи – афективне (емоційно загострене) відображення у свідомості молодшого школяра конкретної загрози, пов'язаної зі шкільними ситуаціями.

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ

Додаток А.1

Міністерство освіти і науки України
<https://mon.gov.ua/ua>

Інститут модернізації змісту освіти
<http://imzo.gov.ua/>

Освіта.UA
<http://osvita.ua/>

Психологічна служба системи освіти України НАПН України
<https://www.facebook.com/groups/psyua/permalink/1366893680152502/>

Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи НАПН України
<http://www.psyua.com.ua/>

Проект (інформаційно-освітня кампанія) #Stop_sexтинг (захист українських дітей від сексуального насильства в Інтернеті)
<https://stop-sexting.in.ua/>
<https://stop-sexting.in.ua/category/materials/>

Додаток А.2

Нормативно-правові документи для фахівця психологічної служби

 [Про затвердження професійного стандарту "Практичний психолог закладу освіти"](#)

 [Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти на 2020/2021 н. р.](#)

 [Про перелік навчальної літератури, рекомендованої Міністерством освіти і науки України для використання у закладах освіти](#)

 [Про перелік діагностичних методик щодо виявлення та протидії домашньому насильству відносно дітей](#)

 [Про документацію працівників психологічної служби у системі освіти України](#)

- 📄 [Наказ МОН від 22.05.2018 № 509 "Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України"](#)
- 📄 [Лист МОН від 07.08.2018 № 1/9-487 "Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти на 2018-2019 н.р."](#)
- 📄 [Наказ Про затвердження Плану заходів Міністерства освіти і науки України щодо розвитку психологічної служби системи освіти України на період до 2020 року](#)
- 📄 [Наказ Про внесення змін до деяких наказів Міністерства освіти і науки України і Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України](#)
- 📄 [Лист МОН України від 20.07.2016 р. № 1/9-383 «Про забезпечення навчальних закладів практичними психологами і соціальними педагогами та організацію у 2016-2017 н. р. належного психологічного супроводу учасників навчально-виховного процесу»](#)
- 📄 [Лист МОН «Про забезпечення фахівцями психологічної служби системи освіти та пріоритетні напрями діяльності у 2017-2018 н.р.»](#)
- 📄 [Лист МОН Про визначення завдань працівників психологічної служби системи освіти в умовах інклюзивного навчання](#)
- 📄 [Лист МОН Про впровадження факультативних курсів працівниками психологічної служби системи освіти](#)
- 📄 [Лист МОН Щодо організації та проведення години психолога у ЗНЗ](#)
- 📄 [Лист МОН Про організацію психологічного і соціального супроводу в умовах інклюзивного навчання](#)

Додаток А.3

Контакти гарячих ліній та консультативних сервісів, що стосуються психологічного добробуту

1. Ла Страда

Тут можуть проконсультувати дорослих та дітей з питань сімейного насилля, захисту прав, гендерної рівності та насилля, торгівлі людьми.

🌐 Сайт: <https://la-strada.org.ua/>

☎️ Номер телефону гарячої лінії для дорослих: 116 123 (з мобільного)

☎️ Для дітей: 116 111 (з мобільного)

2. Загальнонаціональна гаряча лінія з питань ВІЛ/СНІД та туберкульозу

З назви зрозуміло, що консультують з питань профілактики й лікування ВІЛ/СНІДу та туберкульозу. Консультацію можна отримати на сайті онлайн або за номерами телефонів:

☎️ ВІЛ/СНІД: 0 800 500 451

☎️ Туберкульоз: 0 800 50 30 80

🌐 Сайт: <http://helpme.com.ua/>

3. Урядовий контактний центр

Тут надають консультації різної спрямованості. На сайті є інформація з номерами телефонів великої кількості гарячих ліній. Ми хочемо виділити Урядову консультаційну лінію з питань безпеки дітей в Інтернеті до якої можуть звернутися діти, які потрапили в небезпечну ситуацію та дорослі – з питань, яким чином убезпечити дітей, дізнатися більше про технології та особливості попередження ризиків порушення безпеки в інтернеті.

🌐 Сайт: <https://ukc.gov.ua/>

☎️ Номер телефону консультаційної лінії з питань безпеки дітей в інтернеті: 1545, далі обрати 3

4. Телеграм-бот “Без паніки”

Цей чат-бот створений нашим центром і корисний людям, які мають панічні атаки. Ви можете в ньому знайти інформацію про те, що таке панічні атаки та техніки, які допомагають з ними справлятися.

🌐 Посилання на чат-бот: https://t.me/bez_paniki_bot

5. Онлайн курси від “ДІЯ”:

🌐 Онлайн-інструменти протидії домашньому насильству: <https://osvita.diia.gov.ua/.../countering-domestic-violence>

🌐 Про кібербулінг для підлітків: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/cyberbullying>

🌐 Серіал для батьків “Безпека дітей в інтернеті”: <https://osvita.diia.gov.ua/.../serial-dlya-batkiv-onlayn...>

6. Teenergizer

Проект, який об’єднує підлітків з різних країн. Він спрямований на просвіту та підтримку підлітків з питань, які їх турбують. На сайті вони можуть знайти купу важливої інформації, доєднатися до спільноти та отримати онлайн консультацію з психологом в чаті.

🌐 Посилання на сайт: <https://teenergizer.org/>

7. Lifeline Ukraine

Національна гаряча лінія з питань профілактики самогубств.

☎️ Номер телефону: 7333

Додаток А.4

Записи вебінарів для батьків, вчителів, шкільних психологів та соціальних працівників

Вебінар “Превенція деструктивної поведінки (в т.ч. суїцидів) дітей і підлітків в Україні”, 18.03.2021

<https://www.youtube.com/watch?v=PTsVd8IbF3I>

ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ПРОФЕСІЙНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ФАХІВЦІВ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ У СИСТЕМІ ОСВІТИ УКРАЇНИ

1.1. Діагностична робота

- [Методичні рекомендації щодо впровадження циклограм діяльності працівників психологічної служби](#)
- [Перелік діагностичних методик з виявлення домашнього насильства відносно дітей](#)
- [Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби](#)
- [Інструменти діагностики](#)
- [Соціометричний метод дослідження](#)
- [Референтометрія](#)
- [Проективні малюнок «Моя сім'я» \(за Р. Ф. Беляускajte\)](#)
- [Інтерпретація проективної методики «Малюнок сім'ї»](#)
- [Тест будинок, дерево, людина](#)
- [Методика Шуберта «Діагностика ступеня готовності до ризику»](#)
- [Оцінка рівня нервово-психічної стійкості \(методика «Прогноз» за В. А. Бодровим\)](#)
- [Багаторівневий особистісний опитувальник «Адаптивність» \(МЛО-АМ\) розроблений А. Г. Маклаковим і С. В. Чермяніним](#)
- [Опитувальник депресії Бека](#)
- [Карта визначення ризику суїцидальності \(В. М. Прийменко\)](#)
- [Тест на виявлення суїцидальних намірів \(Н. Шавровська, О. Гончаренко, І. Мельникова\)](#)
- [Методика вивчення схильності до суїцидальної поведінки \(М. В. Горська\)](#)
- [Методика діагностики рівня суб'єктивного відчуття самотності Д. Расела і М. Фергюсона](#)
- [Опитувальник для ідентифікації типів акцентуацій характеру у підлітків. Модифікований С. І. Подмазіним \(МПДО\)](#)
- [Опитувальник оцінки душевного болю \(автор Е. Шнейдман\)](#)
- [Тест «Наскільки ти адаптований до життя» \(за Фурманом\)](#)
- [Методика об'єктивного визначення темпераменту Б. Цуканова](#)
- [Тест на виявлення суїцидального ризику СР-45](#)
- [Опитувальник К. Роджерса для виявлення адаптованості/неадаптованості особистості](#)
- [Шкала депресії \(адаптація Г. Балашова\)](#)

1.2. Перелік діагностичного інструментарію для працівників психологічної служби

Додаток
до рішення експертної комісії
від 12.11.2020 р. протокол № 3

№ з/п	НАЗВА МЕТОДИКИ	АВТОР МЕТОДИК	КАТЕГОРІЯ УЧАСНИКІВ
1. ГОТОВНІСТЬ ДО ШКОЛИ			
1.	Методика діагностики психологічної готовності дітей до шкільного навчання	Керн-Йерасек	Діти 5-7 років
2.	Тест вербального мислення (ВМ) за Я.Йерасеком)	Я.Йерасек	Діти 5-7 років
3.	Методика „Графічний диктант”	Д.Б. Ельконін	Діти 5-7 років
4.	Методика „Будиночок”	Н.Й.Гуткіна	Діти 6-7 р.
5.	Методика діагностики готовності до навчання в школі дітей шестирічного віку	Н.М.Стаденко, Т.Д.Ілляшенко, А.Г.Обухівська	Діти 5-6 р.
6.	Визначення навчальної мотивації	М.Гінзбург	Діти 6-7 р
7.	Методика діагностики уваги	Горбов-Шульте	Різний вік
8.	Тест „Рівень психосоціальної зрілості”	А.Банков	Дошкільники, учні 1-3 класів
9.	Методика «Розрізані фігурки»	Л.І.Переслені, О.І.Шуранова	Діти 5-9 р.
10.	Методика „Чарівна паличка”	Модифікація Заззо	Дошкільники, молодші школярі
11.	Методика „Намисто”	Венгер	Дошкільники, молодші школярі
12.	Методика „Так і ні”	Н.Й.Гуткіна	Дошкільники, молодші школярі
13.	Комплексна діагностична програма визначення рівня психологічної готовності до шкільного навчання	Г.Ф.Кумаріна	Ст.дошкільники
14.	Методика діагностики інтелекту (дитячий варіант)	Равен	Діти 6-9 років
15.	Методика „Сходинки”	О.Ануфрієва, С.Костроміна	Діти 6-16 років
16.	Словниковий тест. Побудова дедуктивних умовиводів	Ден Відльсон, Діана Грилз	Діти 5-11р
17.	Виділення суттєвих ознак поняття Шкала оцінювання за Марцинківською Т.Ю.	Т.Ю.Марцинківська	Діти 5-10р
18.	Схематизація. «Дорога до будиночків»	Р.І.Бардіна	Діти 5-7р
19.	Словесні пропорції. Шкала оцінювання за Марцинківською Т.Ю	Т.Ю.Марцинківська	Діти 5-10р
20.	Здатність до логічних міркувань	Дж.Барет	Діти 5-10

21.	Як визначити рівень інтелекту дитини	Г.П.Шалаєва	Діти 6-9 р.
22.	Методика раннього визначення дислексії	О.В.Корнєєв	Діти 3-5 р.
23.	Оцінювання рівня шкільної мотивації й адаптації	Н.Г.Лусканова	Діти 6-7 р.
24.	Експертна оцінка адаптованості дитини до школи	Чирков В.І., Соколов О.Л., Сорокіна О.В.	Діти 6-7 р.
25.	Піктограма	Р.Лурія	Діти 6-18 р., дорослі
26.	Методика «Страхи»	В.Панок, А.Батищева	Дошкільники
27.	Запам'ятай 10 слів	З.М.Істоміна	Діти 5,6, 7 років
28.	Поняття	Л.Термен, Г.Чайльдс	Діти 5,6, 7 років
29.	Переплетені лінії	Тест Реа-Череднікова	Діти 5,6, 7 років
30.	Впізнання фігур	А.Бернштейн	Діти 5,6, 7 років
31.	Розпізнання фігурки	В.В.Холмовська, Н.Б.Венгер	Діти 5,6, 7 років
32.	Порівняння ознак	Ульєнікова	Діти 5,6, 7 років
33.	Рисування людини	1-ше завдання тесту А.Керна – І.Йєрасека	Діти 5,6, 7 років
34.	Дослідження працездатності	Перон-Раузер	Від 6 років
35.	Тест «Руки»	М.Безрукий, С.Єфімова	Дошкільники
36.	Профіль соціального розвитку шестирічки	Н.Гуткіна	Молодші школярі
37.	Оцінювання психосоціальної зрілості за тестовою бесідою	А.Керн, Я.Йєрасек	Молодші школярі
38.	Методика «Послідовність подій»	Модифікація А.Берштейна	Молодші школярі
39.	Тест «запам'ятовування 10 слів»	С.Рубінштейна	Діти 6-18 р.
40.	Методика визначення розумового віку	Ю.З.Гільбух	Діти 7-17р.
41.	Тест фонематичного слуху	Ю.З.Гільбух	Діти 7-17р.
42.	Тест словника	Ю.З.Гільбух	Діти 7-17р.
43.	Тест пам'яті	Ю.З.Гільбух	Діти 7-17р.
44.	Методика «Чого не вистачає»	Р.С.Немов	Діти 6-7 р
45.	«Які предмети заховані в малюнках?»	Р.С.Немов	Діти 6-7 р
46.	Зорово-графічний гештальт-тест Бендер	Бендер	Діти 6-7 р
47.	Експрес-методика готовності дитини до навчання в школі	Л.Кондратенко	Діти 6-7 р
48.	Методика діагностики тривожності	Р. Темл, М. Доркі, В. Амен	Діти 6-7 р
49.	Шкала тестів розумового розвитку	Біне-Сімон (варіант Термена)	Діти 0-14 р
50.	Орієнтація в навколишньому, ставлення до школи	Є.В.Бугріменко, О.Л.Венгер, К.Н.Поліванова, Є.Ю.Сушкова	Діти 6-7 р
51.	Малюнок людини	А.Л.Венгер	Діти 6-7 р
52.	Бесіда про ставлення до школи і навчання	Т.О.Нежнова	Діти 6-7 р
53.	«Чи готова ваша дитина до школи?»	Упоряд.М.Н.Ільїна	Діти 6-7 р

54	Вивчення психічного розвитку дитини-дошкільника	Авторський колектив С.Є.Кулачківська Т.О.Піроженко А.Г.Подоляк Л.Г.Соловійова І.І.Карабаєва С.В.Кузнецова	Діти 6 р
55	Тести розумового розвитку для дітей 5 років	Л.А.Венгер З.М.Істоміна Л.Термен Т.Чайльдс Бернштейн Ельконін Р.І.Говорова Т.В.Лаврентьева	Діти 5 р
56.	Діагностика готовності дітей до навчання в школі	Л.А.Венгер З.М.Істоміна Л.Термен Т.Чайльдс Бернштейн Ельконін Р.І.Говорова Т.В.Лаврентьева	Діти 6-7 р
57	Тест «Чи готові ви віддати свою дитину до школи?»	Г.Л.Лаврентьева, Т.М.Титаренко	Батьки
58	Методика соціально-психологічної адаптації	К.Роджерс, Р.Даймонд	Батьки, педагоги
59	Реверсійний тест	Аке В. Етфельд	Діти 5-8р
60	Тест «Батьки майбутнього першокласника»	На основі тесту Г.Бардієра	Батьки
61	Психологічна готовність дітей шестирічного віку до навчання в школі. Діагностична програма.	Т.Романченко	Діти 6-7р.

2. ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ

2.1. ДОСЛІДЖЕННЯ АДАПТАЦІЇ ДО ШКОЛИ УЧНІВ 1-4 КЛАСІВ

1	«Клас тварин» /фантастичний малюнок класу/	Л.О.Кондратенко	Діти 6-10 р.
2	Малюнок «Що мені подобається в школі?»	Л.Лескова-Савицька	Діти 6-7 р
3	Малюнок «Школа тварин»	Л.Лескова-Савицька	Діти 6-10 р
4	Малюнок «Мій клас»	Л.Лескова-Савицька	Діти 6-7 р.
5	Визначення мотивації молодшого школяра до навчання в школі	О. Ануфрієва С.Костроміної	Діти 6 – 10 р
6	Проективна малюнкова методика «мій клас»	Н.Гуткіна	Діти 6 – 7 р.
7	Орієнтація в навколишньому, ставлення до школи	Є.В.Бугріменко, О.Л.Венгер, К.Н.Поліванова	Діти 6 – 7 р.
8	Бесіда про ставлення до школи і до навчання	Т.О.Нежнова	Діти 6 – 7 р.
9	Визначення мотивів навчання	Є.А.Бугріменко, А.Л.Венгер, К.Н.Поліванова, Є.Ю.Сушкова	Діти 6 – 7 р.
10	Профіль соціального розвитку шестирічки	М.Гінзбург	Діти 6 р.
11	Діагностика дезадаптованості дитини	С.Р.Пантелеев, В.В.Столін	Діти 6 – 7 р.

		(модифікації 1-Є Дж.Роттра)	
12	Вивчення соціально-психологічної адаптації	К.Роджерс, Р.Даймонд	Діти 12 – 17 р.
13	Тест «Кому що пасує?»	О.Ануфрієва, С.Костроміна	6 – 7 р.
14	Опитувальник для вчителів	Л.Ковальов	Педагоги молод. школярів
15	Проективний твір «Мій портфель»	А.Фурман	Діти 6-12 р.
16	Методика незакінчених речень	Л.Пономаренко	Діти 6-12 р.
17	Опитувальник для визначення рівня адаптації дитини до школи	Л.Ковальова, Н.Тарасенко	педагоги
18	«Моє ставлення до навчальних предметів»	С. Левченко	1-4, 5 клас

2.2. ДОСЛІДЖЕННЯ АДАПТАЦІЇ УЧНІВ ДО НОВИХ УМОВ НАВЧАННЯ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

1	«Клас тварин» /фантастичний малюнок класу/	Л.О.Кондратенко	Діти 6-10 р.
2	Методика „Незакінчені речення”	Модифікація методики Л.Н. Солнцевою, Т.В.Галкіною	Учні 5 кл
3	Анкета «Чи ваша дитина готова до гімназії»	За Романовською Д.	Батьки дітей 10 – 11 р.
4	Методика визначення особистісної адаптованості школярів до зовнішнього і внутрішнього світу	А. Басс	Діти 10 – 12 р.
5	Опитувальник на виявлення труднощів у поведінці та проблем адаптації	Роберт Гудмен	Учні 5 кл.
6	Анкета «Адаптація п'ятикласника»	За Бойбіновою Ю. В. Гончаровою С. В	Учні 5 кл.
7	Пишемо листа першій вчительці	С.Яланська	5 клас
8	Проективний твір «Мій портфель»	А.Фурман	Діти 6-12 р.
9	Методика незакінчених речень	Л.Пономаренко	Діти 6-12 р.
10	«Моє ставлення до навчальних предметів»	С. Левченко	1-4, 5 клас
11	Методика «Оцінка емоційно-діяльнісної адаптивності»	В. Заморуєва	Діти 12-17 років

3. ДОСЛІДЖЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ

3.1. ДОСЛІДЖЕННЯ ВІДЧУТТІВ

1	Зорово-графічний гештальт-тест Бендер	Бендер	Діти 6-7р
2	«Лінеограми»	Мір-Лопец	Дошкільники
3	«Зигзаги»	Мір-Лопец	Дошкільники
4	«Квадрат і коло»	Черначека	Дошкільники
5	«Руки»	М.Безруких, С.Єфімова	Діти 3-6р
6	Тест «Доріжки»	А.Л.Венгер	Діти 6р

7	Методики з психомоторного розвитку дітей 2-3 року життя	В.Манова-Томова	Діти 2-3
8	Таблиці сенсомоторного і соціального розвитку дітей 3,5-4 років	Ернест Й.Кіпхард	Діти 3-4р
9	Філіппінський тест		Ст.дошкільники
10	Сенсомоторна сфера	В.Журов В.Шібрін	Молодша група
11	Методика вивчення пізнавальних процесів	Ю.Несун	Молодші школярі, підлітки
12	Тест фонематичного слуху	Ю.З.Гільбух	Учні 7-17р.
13	Тест «Виявлення руконості дітей дошкільного та молодшого шкільного віку»	Озьянс	Дошкільники, молодший шк. вік
14	Тест «Виявлення руконості дітей дошкільного та молодшого шкільного віку»	М.Г.Князев, Вільдавський	Дошкільники, молодший шк. вік
15	Методика проведення психолого – педагогічного прогностичного скринінгу	О. Єкжанова	Діти 6-7 років

3.2. ДОСЛІДЖЕННЯ СПРИЙМАННЯ

1	Методика „Графічний диктант”	Д.Б. Ельконін	Діти 5-7
2	Тест для перевірки фонематичного слуху дитини (з діагностичної системи Ю.Гільбуха)	Ю.Гільбух	Діти 5-7
3	Методика «Чого не вистачає»	Р.С.Немов	Діти 6-7
4	«Які предмети заховані в малюнках?»	Р.С.Немов	Дошкільники
5	Методика „Будиночок”	Н.Й.Гуткіна	Діти 6-7р.
6	Розпізнання фігурки	В.В.Холмовська, Н.Б.Венгер	Діти 5,6, 7 років

3.3. ДОСЛІДЖЕННЯ УВАГИ

1	Тест переплетених ліній	Рей-Череднікова	Діти 6-7
2	Тест Кюссі	Кюссі	Дошкільники
3	Методика „намисто”	Венгер	Молодші школярі
4	Методика „Таблиці Крепеліна”	Є. Крепелін	Діти 8-17 років
5	Коректурна спроба	К.Іванов-Смоленський	Юнаки
6	Здатність до розподілу уваги	Модиф. Л.В.Черемушкіна	Підлітки
7	Чорно-білі таблиці	Шульте	Підлітки
8	«Таблиці Шульте»	Модиф. О.Ю.Козирева	Підлітки
9	Оцінка уваги	Мюнстенберг	Підлітки
10	Визначення рівня уваги та самоконтролю	П.Я.Гальперін, С.Л.Кабиліцька	Підлітки
11	Словесні тріади	В. Меде, К. Піорковський	Діти від 9 р.
12	Коректурна проба Б. Бурдона	Б.Бурдона	Всі вікові групи
13	Методика Р.Немова	Р.Немова	Всі вікові групи
14	Тест виконання команд	Ю.З.Гільбух	Учні 10-15р.
15	Методика Тулуз-П ерона	Тулуз-П ерон	Учні 2-4 кл.

16	Тести «Будиночок»	Н. І. Гуткіна	Мол. школярі
3.4. ДОСЛІДЖЕННЯ ПАМ'ЯТІ			
1	Методика «Складні фігури»	Д.Векслер	Дошкільники
2	Методика для вивчення опосередкованого запам'ятовування	О.М.Леонтьєв	Дошкільники
3	Методика запам'ятовування десяти слів	О. Лурія	Молодші школярі
4	Рахунок	Є.Крепелін	Юнаки
5	Відтворення розповіді	Є.Крепелін	Юнаки
6	Запам'ятай 10 слів	З.М.Істоміна	Діти 5,6, 7 років
7	Впізнання фігури	А.Бернштейн	Діти 5,6, 7 років
8	Методика Виготського	Л.С.Виготський	Підлітки
9	Тест «запам'ятовування 10 слів»	С.Рубінштейна	Діти 6-18 р.
10	Методика для вивчення опосередкованого запам'ятовування	О.Л.Леонтьєв	Молодші школярі
11	Дослідження типу запам'ятовування та відтворення матеріалу	П.Нечаєв	Підлітки, старшокласники
12	Дослідження логічної та механічної пам'яті	П.Нечаєв	Підлітки
13	Дослідження обсягу оперативної пам'яті	Е.Крепелін	Підлітки, старшокласники
14	Дослідження швидкості запам'ятовування	Е.Крепелін	Молодші школярі
15	Тест пам'яті	Ю.З.Гільбух	Діти 7-17р.
3.5. ДОСЛІДЖЕННЯ МИСЛЕННЯ			
1	Тест вербального мислення (ВМ) (за Я.Йєрасеком)	Я.Йєрасек	Діти 5-7
2	Орієнтований тест шкільної зрілості - вербальне мислення	Я.Йєрасек	Молодші школярі
3	Методика визначення рівня розвитку логічних операцій	Є.Замбацявічене	Дошкільники
4	Комплекс тестових завдань для визначення інтелектуального розвитку дитини 3 років	Упорядник Ю.Соколова	Діти 3 років
5	Методика діагностики інтелекту (дитячий варіант)	Равен	Діти 6-9 років
6	Словниковий тест. Побудова дедуктивних умовиводів	Ден Відльсон, Діана Грилз	Діти 5-11р
7	Виділення суттєвих ознак поняття Шкала оцінювання за Марцинківською Т.Ю.	Марцинківська Т.Ю	Діти 5-10р
8	Схематизація. Дорога до будиночків	Бардіна Р.І.	Діти 5-7р
9	Словесні пропорції. Шкала оцінювання за Марцинківською Т.Ю	Марцинківська Т.Ю	Діти 5-10р
10	Здатність до логічних міркувань	Дж.Барет	Діти 5-10

11	«Панель»	Стадненко Н.М.Ляшенко Т.Д	Діти 5-9р
12	«Будиночок»	Стадненко Н.М.Ляшенко Т.Д	Діти 5-9р
13	«Короблик»	Стадненко Н.М.Ляшенко Т.Д	Діти 5-9р
14	«Групування предметів»	Стадненко Н.М.Ляшенко Т.Д	Діти 5-9р
15	«Четвертий зайвий»	Стадненко Н.М.Ляшенко Т.Д	Діти 5-9р
16	«Гра-праця»	Стадненко Н.М.Ляшенко Т.Д	Діти 5-9р
17	«Встановлення системи в заданому ряді»	Стадненко Н.М.Ляшенко Т.Д	Діти 5-9р
18	«Класифікація геометричних фігур»	Стадненко Н.М.Ляшенко Т.Д	Діти 5-9р
19	«Нісенітниці»	Стадненко Н.М.Ляшенко Т.Д	Діти 5-9р
20	Методика «Відмінності»	Ю.З.Гільбух	Діти 6р
21	Діагностика уважності	Ю.З.Гільбух	Діти 4-6р
22	Методика «Вивчення рівня оволодіння логічними операціями на конкретному матеріалі»	Г.А.Урунтаєва, Ю.А.Афонькіна	Діти 6-7р
23	Методика «Розрізані фігурки»	Л.І.Переслені, О.І.Шуранова	Діти 6,5-9р.
24	Методика „Логічні задачі“	О.Зак	Молодші школярі
25	Методика „Визначення слів“	Є. Крепелін	Діти 8 років
26	Методика на визначення домінантного стилю мислення	Є. Крепелін	Діти 8-17 років
27	Здатність до послідовного логічного міркування	Дж.Барет	Діти від 14р.
28	Стилі навчання у мисленні	А. Сиротюк	Старшокласники
29	Визнач свій стиль мислення	Інститут педагогіки і психології професійної освіти, м.Київ	Старшокласники
30	Поняття	Л.Термен, Г.Чайльдс	Діти 5,6, 7 р
31	Порівняння ознак	Ульникова	Діти 5,6, 7 р
32	Методика «Переказ змісту тексту»	Н.В.Чепелева	Учні 1 -6 кл
33	Методика «Постановка запитань до тексту»	Н.В.Чепелева	Учні 1-6 кл
34	Методика «Доповнення»	Н.В.Чепелева	Учні 1-6 кл
35	Методика «Послідовність подій»	Модифікація А.Берштейна	Молодші школярі
36	Методика «Лабіринти»	Е.Коуен	Діти 14-17р.
37	Аналогії 4 субтест із тесту Амтхауера	Амтхауер	Підлітки 13-16 р.
38	Визначення спільних рис. Вербальний тест. Структури інтелекту	Амтхауер	Підлітки 13-16 р.
39	Тест вербального інтелекту	Й.Ставело	Діти 8-12 р.
40	Визначення спільних рис	Т.Д.Марцинківська	5-10 років
41	Опитувальник типу мислення	Т.Сахацька	Підлітки, юнацький вік
3.6. ДОСЛІДЖЕННЯ УЯВИ			
1	Методика «Творча оригінальність»	А.Є. Симановський	Діти 5р
3.7. ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ			
1	Методика діагностики психологічної	Керн-Йірасек	Діти 5-7 років

	готовності дітей до шкільного навчання -малюнок чоловічої фігури; -наслідування писемних букв; -змальовування групи крапок		
2	Методика Вартегга	Вартегга	Дошкільники
3	Тест Лаури Гудінаф «Малюнок людини»	Степанов С.С.	Діти від 4р
4	Діагностика рівня інтелектуального розвитку	Векслер	Діти від 5р
5	Методика діагностики відхилень у розумовому розвитку старших дошкільників з вадими слуху	Стадненко Н.М. Ілляшенко Т., Борщевська Л.	Діти 5-7р
6	Шкала тестів розумового розвитку	А.Біне-Сімона (варіант Термена)	Діти 0-14р.
7	Тест «Розумова працездатність»	Методика П.Я.Кееса, інтерпретація О.Г.Лідерса, В.Г.Колесникова	Діти 5-7р
8	Оцінювання психосоціальної зрілості за тестовою бесідою	А.Керн, Я.Йерасек	Молодші школярі
9	Діагностика розвитку ігрової діяльності	В.Кузьменко	Дошкільники
10	Тести розумового розвитку для дітей 5 років	Л.А.Венгер 3.М.Істоміна Л.Термен Т.Чайльдс Бернштейн Ельконін Р.І.Говорова Т.В.Лаврентьєва	Діти 5р
11	Тести на інтелектуальний розвиток дитини чотирьох років	Ю.О.Соколова	Діти 4р
12	Діагностика психічного розвитку для трилітніх	А.Біне-Т.Сімона	Діти 3р
13	Діагностика психічного розвитку для чотирилітніх	А.Біне-Т.Сімона	Діти 4р
14	Інтелектуальна лабільність	К.Іванов-Смоленський	Юнаки
15	ШТРР (шкільний тест розумового розвитку)		Підлітки 11-14р.
16	Шкільний тест розумового розвитку	НДІ загальної та педагогічної психології АПН Упорядник Л.В.Туріщева	Учні 7-9 кл.
17	Методика Є.Замбіцявічене	Є.Замбіцявічене	Діти 7-9 р.
18	Діагностика психічних процесів	С.Ніколенко С.Комінко	Учні 5-11 класів
19	Методика визначення розумового віку	Ю.З.Гільбух	Учні 7-17р.
20	Діагностика розумового розвитку унів середньої та старшої ланки	Ю.Нечипуренко	Підлітки 11-18 р.
21	Методика Еббінгаузе	Еббінгауз	Мол. школярі
22	Методика «С. Ф.- 2»	Р.Кеттел	Юнаки
23	Тест інтелекту	Р.Мейлі	Старшокласники
24	Стадненко Н. М., Ілляшенко Т. Д., Обухівська А. Г. «Методика	Стадненко Н. М., Ілляшенко Т. Д., Обухівська А. Г.	6-11 років

	діагностики відхилень в інтелектуальному розвитку молодших школярів»		
3.8. ВИВЧЕННЯ ЗДІБНОСТЕЙ, ОБДАРОВАНОСТІ			
1	Тест «Рівень персональних досягнень»	В.Ф.Вандерлік	Підлітки, юнаки
2	Тест «Шкала прогресивних матриц Равена»	Дж.Равен	Різний вік
3	Тест творчого мислення	П.Торренс	Діти 6-18 р.
4	Опитувальник схильності до творчості	Г.Девіс	Підлітки 12-17 р.
5	Методика експрес-діагностики інтелектуальних здібностей-МЕДІЗ	Під ред. В.Р.Колеснікова	Діти 6-7 р.
6	Методика вивчення креативності	Е.Е.Туник	Діти 7-8 р.
7	Конструювання фрази по початкових літерах слів	Д.Гілфорд	Діти 9-12 р.
8	Шкала тестів розумового розвитку	А.Біне-Сімона (варіант Термена)	Діти 3-18р.
9	Діагностика творчого потенціалу особистості учня	В.Барко, В.Панок, С.Лазаревський	Діти з 10 р.
10	Система пошуку обдарованих учнів сучасними психодіагностичними методами	Б.Пашнев, І.Зуєв, В.Павленко, А.Халін	Діти з 6 р.
11	Методика «Шахова дошка»	П.Тюрін	Підлітки, старшокласники
12	Словесні тріади	В.Меде, К.Піорковський	Діти 9-17 р.
13	Незвичайне використання.	Е.Торренс	Підлітки 10-18р
14	Методика Е Вартегга. Рисунковий тест	Е Вартегг	Учні 5-11 кл
15	Розвиток творчих здібностей учнів молодшого шкільного віку	І.С.Волощук	Учні 2-5 кл
16	Методика А.А. Лосевої	А.А. Лосева	Учні 1-11 кл.
17	Тести «Інтерпретація зображень»	Дж. Гілфорд	Діти 12-18 р.
18	Методика «Що вас цікавить?»	С.Я.Капріловська	Підлітки 11-17 р.
19	Короткий тест творчого мислення	П.Торренс	Діти 6 –18 р
20	Піктограма	Р.Лурія	Діти 6-18 р., дорослі
21	Рисунки людини	1 -ше завдання тесту А.Керна – Я.Йерасека	Діти 5,6, 7 років
22	Проективна методика „Містечко”	І.Дружиніна	Діти 6-11р
23	Методика оцінки загальної обдарованості	А.И. Савенков	Діти 6-18 р.

24	Тести на вивчення креативності	Р.В. Овчарова	Мол. шк .вік.
25	Тест для дорослих «креативність»	Н.Ф. Вишнякова Р.В.Ткач	Дорослі
26	Анкета для батьків « Чи розвиваєте ви здібності своєї дитини»	А.Н.Сізанов	батьки
27	Тест Вільямса Тест дивергентного (творчого) мислення	Вільямс	Діти 12-18 р.
4. ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИСТІСНОЇ СФЕРИ			
4.1. КОМПЛЕКСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ			
1	Малюнок людини	А.Л.Венгер	Діти 3-13 р.
2	Тест «Автопортрет»	Р.Бернс, адапт. Е.С.Романова, С.Ф.Потьомкіна	Старшокласники , дорослі
3	Тест «Дванадцять тварин»	Б.К.Пашнев	Діти від 8 р.
4	«Дім-дерево-людина»	Дж.Бук	Діти - дорослі
5	Тест «Дерево»	Б.Шелбі	Діти 4-18 р.
6	«Неіснуюча тварина»	М.З. Дукаревіч	Діти 6-17 р.
7	Методика „Малюнок людини”	Ф. Гудінаф	Молодші школярі, підлітки
8	Методика „Малюнок дерева”	Захаров А.І.	Молодші школярі, підлітки
9	Опитувальник О.Зворикіна «Особистісний комплексний соціометричний тест»	О.Зворикін	Підлітки15-17 р.
10	Методика «BLAKY PICTURES»	О.І.Морозова	Дошкільники
11	Методика «Намалюй людину»	Гудінаф-Харріс	Діти 5-7 р
12	ДВОР	В. Киричук	Учні 6-11 кл.
13	Психологічне обстеження дітей	Костюченко Ю., КрамаренкоМ.	Діти 3-6 р.
4.2. ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕМПЕРАМЕНТУ			
1	Дослідження типу темпераменту	Г. Айзенк	Підлітки, старшокласники
2	Дослідження типу темпераменту	Г. Айзенк	Діти 7 – 15 р
3	Методика діагностики темпераменту	Г.Айзенк	Підлітки, старшокласники
4	Тест «Екстраверт чи інтроверт»	К. Юнг	Діти 14-15років
5	Тест «Темперамент» (модифікація особистісного опитувальника Г.Айзенка)	Олена Титаренко, Галина Стояновська	Учні 8-9кл.
4.3. ДОСЛІДЖЕННЯ ХАРАКТЕРУ			
1	Опитувальник для ідентифікації типів акцентуацій характеру у підлітків	Модифікація С.І.Подмазіна	Підлітки13-15р.
2	Методика діагностики тривожності	Р. Темл, М. Доркі, В. Амен	Дошкільники і молодш.школярі
3	Діагностика визначення тривожності	За З.С.Карпенко	Дошкільники

4	Діагностика визначення імпульсивності	За З.С.Карпенко	Дошкільники
5	Діагностика визначення агресивності	За З.С.Карпенко	Дошкільники
6	Діагностика визначення раннього дитячого аутизму	За З.С.Карпенко	Дошкільники
7	Діагностика визначення невпевненості	За З.С.Карпенко	Дошкільники
8	Діагностика визначення замкнутості	За З.С.Карпенко	Дошкільники
9	Тест «Опитувальник оцінювання рівня тривожності й схильності до неврозу»	А.Захаров	Дошкільник
10	Тест «Руки»	Е.Вагнера	Діти 13-16 р.
11	Методика діагностики показників і форм агресії	А. Басс, А. Даркі адаптація О.Осницького	Підліток, старшокласник
12	Методика виявлення страхів та тривожності	Є. Рогов	Учні 1-3 кл.
13	Методика Кондша	Кондаш	Підлітки
14	Методика виявлення типу акцентуації	К. Леонгард	Підлітки
15	Методика «Конструктивний малюнок чоловічків з геометричних фігур»	Е. Махоні	Учні 1-11 кл.
16	Опитувальник Шмішека	Г.Шмішек	Ст. підлітки
17	Діагностика вад особистісного розвитку (ДВОР)	З.Карпенко	Діти 9-11р
18	Методика діагностики рівня шкільної тривожності Філіпса	М.Філіпс	Молодш.школярі, підлітки
19	Методика діагностики самооцінки	Ч.Д. Спілберг, Ю.Л. Ханін	Підлітки, старшокласники
20	Методика діагностики самооцінки психічних станів	Г. Айзенк	Підлітки, старшокласники
21	Діагностика рівня тривожності.	Ч. Спілбергер.	Підлітки, старшокласники
22	Дослідження суб'єктивного відчуття самотності	Д.Рассела-Н.Фергюсона	Юнаки
23	Тест Тейлора на особисту тривожність	Тейлор	Підлітки, старшокласники
24	Визначення інтегральних форм комунікативної агресивності особистості	В.В.Бойко	Педагог
25	Діагностика рівня особистісної тривожності	Шкала Тейлора доповнена В.Г.Норакідзе	Підлітки, старшокласники
26	Діагностика тривожності, шкала самооцінки	Т.Носова О.Поліщук Тейлор Ч.Спілбергер Ю.Ханін	Учні 5-11 кл
27	Дослідження тривожності	Спілберг-Ханін	Підлітки
28	Методика визначення типу важковиховуваності	Н.Максимова	Для учнів- підлітків

29	Тест на визначення рівня конфліктності	О.Сосіна	Підлітки 12-14р.
30	Діагностика потреби у спілкуванні	Ю.Л.Орлов	Старшокласники
31	Анкета «Чи знаєш ти, що таке толерантність?»	Л.Кізіль	Юнаки 15-17р.
32	Методика дослідження схильності до вимагаючої поведінки	С.Л.Грабовська, М.Б.Кліманська	Учні «групи ризику» (підлітки)
33	Методика «Як би я поведився у конфлікті?»	К. Томас Д. Джонсон	Учні 7-11 кл.
34	Тест «Виявлення схильності до емпатії»	І.М. Юсупова	Діти 15 років
35	Методика «Закінчи історію»	Р.Калініна	Діти 5-6 р.
36	Методика діагностики емпатій	І.М. Юсупов Т.Верняєва С.Тарасов	Юначки, дорослі
37	Дослідження суб'єктивного відчуття самотності	Д.Рассел, М.Фергюссон	Підлітки 10-14р.
38	Методика «Програшна лотерея»	М.Бурка-Бельтраш	Діти 6р.
39	Тест «Акцентуалізація особистості»	К. Леонгарда	Діти 11-15 р.
40	„Школа звірів”	Винова Н, К.Гайдар	1 клас
41	Діагностика показників та форм агресивної поведінки людини	А.Басс, А.Даркі	Батьки, педагоги
42	Діагностика схильності особи до конфліктної поведінки	К.Томас (адаптація Н.Гришиної)	Батьки, педагоги
43	Тест на визначення рівня тривожності та психічного напруження дитини (за О. Захаровим)	О. Захаров	Батьки
44	Діагностичні методи дослідження девіантної поведінки	Упорядник М.Айченко	Підлітки
45	Опитувальник «Девіантна поведінка особистості»	Упорядник І.Литвин,С.Коваль, С.Поштаренко	Діти 11-14 років
46	Методика «Агресивна поведінка»	Є.Ільїний та П.Ковальов	підлітки
47	Дослідження імпульсивності	В.А. Лосенков	Учні 9-11 кл.
48	Комплекс діагностичних методик для визначення детермінант девіантної поведінки	Парфанович І.І.	Молодші школярі, підлітки
49	Методика «Як би я поведився у конфлікті?»	К.Томас, Д.Джонсон	Учні 8-11 класів
50	Тест «Оцінка рівня контактності особистості»	Н. Пов'якель	Педагоги
51	«Чи властиві вам конфліктогени спілкування?»	Н. Пов'якель	Підлітки, юнацький вік
52	«12 тварин»	Б.К. Пашнєв	Підлітки
53	Незакінчені речення	Н. Пов'якель	Учні 3-4кл.
54	Визначення схильності до ризику як риси характеру учня за тестом О.	О. Шмельов	Підлітки, юнацький вік

	Шмельова		
55	Анкети Г.Лаврентьевої, Т.Титаренко.	Г.Лаврентьева, Т.Титаренко	Діти 4-5р.
56	Опитувальник «Девіантна поведінка»	Упоряд.М.Зайченко	Діти 10-15 р.
57	Бесіда-інтерв'ю стосовно гіперактивної дитини	За описами О.Лютової, Г.Моніної, модифікація О.Гуріної	Батьки
4.4. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ			
1	«Намалюй свій настрій»	О.О.Губенко	Діти 6-8 р.
2	Метод вибору кольорів	М.Люшер	Всі вікові категорії
3	«Знайди такий самий предмет»	Коган	Діти 6-7
4	Вивчення вольових якостей дитини»Чарівний будинок»	В.Котирло С.Кулачківська	Діти середн. групи
5	Карта настрою	К.Торенс	Діти ст. групи
6	Методика «намісто»	Адаптація І.Аргинської	Діти 5-7
7	Діаграма страхів	Т.Шишова І.Медведева	Діти 5-6р
8	Методика «Творення казок із заданим початком»	Томас	Діти 4-6р
9	Методика «Гра-ситуація»	Н.Карпенко	Діти 4-6р
10	Методика «Сюжетні картинки»	Р.Калініна	Діти 5-6
11	Методика „Графічний диктант“	Д.Б. Ельконін	Діти 5-7 років
12	Методика „так і ні“	Н.Й.Гуткіна	Молодші школярі
3	Методика діагностики психологічної готовності дітей до шкільного навчання	Керн-Йерасек	Діти 5-7 р
14	Методика „Графічний диктант”	Д.Б. Ельконін	Діти 5-7 р
15	Методика „Чарівна паличка”	Модифікація Заззо	Молодші школярі
16	Діагностика емоційного стану з використанням восьмикольорової гама (за О.Захаровим)	О.Захаров	Діти 3-7р
17	Методика вивчення загальної емоційності учнів	А.Лурія	Молодші школярі, підлітки
18	Психологічна група ризику	Л.А.Лепіхова В.О.Татенко	Підлітки, старшокласники
19	«Рівень суб'єктивного контролю»(РКС)		Підлітки, старшокласники
20	Діагностика асертивності поведінки	ДЖ.Гінзберг	Підлітки, старшокласники, дорослі
21	Діагностика рівня особистісного контролю	На основі опитувальника розробленого в Ленінградському психоневрологічному інституті	Старшокласник, педагог

		ім.Бехтерева	
22	Тест ОСЛК	Модифікація шкали 1-Є Дж.Роттера	Молодші школярі
23	Тест на самооцінку стресостійкості	Упоряд. В.Дудяк	Старшокласник, педагоги
24	Методика «Прогноз»	Упоряд. В.Дудяк	Старшокласники, педагоги
25	Методика виявлення страхів та тривожності	Є. І. Рогов	Мол. школярі
26	Визначення індивідуальних особливостей дітей з емоційними проблемами	Г.Нижник	Діти 5-9 р.
27	Методика вивчення емоційного ставлення учнів до вчителів-предметників	Л.Пушкарьова	Учні 6-17р.
28	Дослідження вольової саморегуляції	Зверков, Ейдман	Підлітки, старшокласники
29	Діагностика емоційного самопочуття школяра «Настрій на уроці»	А.Г. Карпова	Діти від 6 р.
30	Методика діагностики «перешкод» у встановленні емоційних контактів	В.Бойко	Діти 15 – 17 р.
31	Тест «Оцінка емоційних станів»	К.Маркерт	Діти 15 – 17 р.
32	Тест ОСЛК (суб'єктивної локалізації контролю)	С.Р.Пантелеєв, В.В.Столін (модиф.шкали 1-Є Дж.Роттера)	Юнаки 16-17р.
33	Вивчення соціально-психологічної адаптації	К.Роджерс, Р.Даймонд	Підлітки 12-17р.
34	Методика «Страхи»	В.Панок, Л.Батищева	Діти 15-17р.
35	Анкета для психолого-педагогічного вивчення неповнолітнього	І.Парфанович	Підлітк, старшокласники
36	Анкета «Самоконтроль»	Дж. Роттера	Діти 15 років
37	Проективний тест особистих ставлень, соціальних емоцій і ціннісних орієнтацій „Будиночок”	О.Орехова	Учні 1 кл.
38	Методика «Самооцінка емоційних станів»	За Уесманом-Ріксом	Учні 7-10-х класів
39	Методика дослідження настрою	А.Н. Лутошкін	Учні 1-4 кл.
40	Тест «Визначення типу емоційної спрямованості»	Б.І. Додонов	Учні 7-8 кл.
41	Методика «Страхи»	В.Панасюк, Л.Батищева	Молодший шкільний вік
42	Методика «Страхи в будиночках»	М.Панфілова	Молодший шкільний вік
43	Методика «Депресія»	Е. Бек	Діти 14-18 р., Дорослі
44	Методика «Професійний стрес»	Дж.Гриберг	Педагоги
45	Самооцінка стійкості до стресу	В.С.Лозниця	Педагоги

46	Діагностика стратегії поведінкової активності у стресових умовах	Н.П.Фетискан В.В.Козлов, Г.М.Мануйлов	Педагоги
47	Копінг – поведінка у стресових ситуаціях	С.Норман, Д.Ендлер, Д.Джеймс, М.Паркер ; адаптований варіант Т.А. Крюкової	Педагоги
48	Шкала SACS (Стратегія подолання стресових ситуацій)	За Ред. С.Д. Максименка, Л.М.Карамушки, Т.В. Зайчикової.	Педагоги
49	Експрес – діагностика стресогенних факторів у діяльності керівника	І.Д.Ладанов, В.А. Уразаєв	Педагоги
50	Методика «Оцінка власного потенціалу «вигорання»	Гібсон Дж	Педагоги
51	Методика «Дослідження синдрому вигорання»	Дж.Грінберг	Педагоги
52	Методика «Визначення асертивності»	Дж.Грінберг	Педагоги
53	Методика «Локус контролю»	Дж.Грінберг	Педагоги
54	Методика «Розв'язання конфлікту»	Дж.Грінберг	Педагоги
55	Тест «Оцінка рівня невротизації»	Л. Васерман	Педагоги
56	Діагностика стресостійкості	Адаптований варіант методики Дж. Дженніксона	Педагоги
57	Тест «Перевірте свою емоційну стійкість»	С.Мосієнко та ін..	Діти 15-17р.
58	Анкета для батьків	І.Брязгунов, Є.Касатикова	батьки
59	Опитувальник для вивчення рівня суб'єктивного контролю	Т. Гурлева	Діти 12-17 років
60	Опитувальник «Автономність-залежність»	Т. Гурлева	Підлітки
61	Методика «Емоційний інтелект»	Н. Хол, модифікація Г. Резапкіної	Старшокласники , дорослі
62	Методика «Страхи в будиночках»	Модиф. М. Панфілової	Діти 5 – 10 років
63	Методика «Діагностика агресивності»	Є.К. Лютова, Г.Б. Моніна	Батьки дітей дошк. і молодш. шкільного віку
64	Методика проєктивна «Людина під дощем»	Упорядн. Л.Кутрик, А.Бешлей, У.Хмельник	Діти 9-12р., дорослі
4.5. ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВАЦІЇ			
1	Визначення навчальної мотивації	М.Гінзбург	Діти 6-7 р
2	Методика «Незавершені речення»	В.Михала	Діти 5 р.
3	Методика „Три оцінки”	А. Липкіна	Молодші школярі, підлітки
4	ТЕСТ „Рівень психосоціальної зрілості”	А.Банков	Учні 1-3 кл
5	Методика „Продовж казку”	Модифікація Л.О.Кондратенко на основі ідеї Л. Дюсс	Молодші школярі
6	Методика „Незакінчені речення”	Модифікація методики	Учні 5 кл

		Л.Н. Солнцевою, Т.В.Галкіною	
7	Методика «Тест кольорових виборів».	Л.Собчик	Діти 7 – 12 р
8	Визначення мотивації молодшого школяра до навчання в школі	О. Ануфрієва С.Костроміної	Діти 6 – 10 р
9	Спрямованість на знання або на оцінку	Е.Ільїн, Н.Курдюкова	Діти 9-11р
10	Дослідження мотивації успіху - невдач	В.Мельников, Л.Ямпольський	Підлітки
11	Дослідження само оцінювання мотивації схвалення за методикою Марлоу-Крауна	Д.Марлоу Д.Краун	Підлітки
12	Визначення спрямованості особистості	Б.Басса	Юнаки
13	Діагностика соціально-психологічних установок особистості в мотиваційно-потребнісній сфері	О.Ф.Потьомкіна	Старшокласники, педагоги
14	Діагностика домінуючої емоційної модальності в педагогів	Л.А.Рабінович	Педагоги
15	Анкета «Визначення шкільної мотивації»	Н.Лусканова	Діти 6-10р.
16	Експериментальна бесіда	Н.Гуткіна	Молодші школярі
17	Розвиток ціннісних життєвих орієнтацій у старшокласників	Н.Олійник	Учні 10-11 кл
18	Методика «Життєві цінності»	Н.Шевченко	Різновікові групи
19	Визначення стилю життя	Ч.Матусевич	Старшокласники
20	Дослідження моральної орієнтації особистості учня	Ю.В.Буган В.І.Уруський	Учні 7-11 кл
21	Дослідження смислово-життєвих установок	Ю.Пачковський І.Корнієнко	Учні 5-11 кл
22	Методика «Роль спрямованості особистості в успішності навчання дітей»	М.Канівська	Діти 6-18 р.
23	Методика визначення домінування пізнавального чи ігрового мотиву дитини	Н.Гуткіна	Підлітки
24	Бесіда про школу	Т.Нежнова	Підлітки
25	Бесіда про ставлення до школи і навчання	Т.О.Нежнова	Діти 6-7р.
26	Методика прямого оцінювання учнів середніх і старших класів	А.Прихожан	Діти 11-17р.
27	Опитувальник «Визначення пізнавальної активності учнів»	Б.К. Пашнев	Діти 9-17 р.
28	Анкета мотивів навчальної діяльності	Б.К. Пашнев	Діти 9-17 р.
29	Визначення мотивів навчання	Є.А.Бугріменко, А.Л.Венгер,	Діти 6-7р.

		К.Н.Поліванова, Є.Ю.Сушкова	
30	Методика «Читання казки»	Л.Головей Є Рибалко	Діти 5-7р
31	Визначення мотивації школяра до навчання у школі	О.Ануфрієв, С.Костроміна	Учні 5 кл.
32	Спрямованість на здобуття знань або оцінку	Є.Ільїн, Н.Курдюкова	Діти 11-17 р.
33	Малюнок «Що мені подобається в школі?»	Л.Лескова-Савицька	Діти 6-7 р
34	Анкета «Що нам цікаво?»	Адаптована Сіваком С.	Підлітки 15-17 р.
35	Методика «Самооцінка мотивації схвалення»	Д.Марлоу, Д.Краун	Підлітки 11-14р.
36	Методика «Опиши своє минуле»	Модиф.М.Куна	Діти 6-17р.
37	Методика «Ціннісні орієнтації»	М. Рокіч	Підлітки
38	Визначення домінуючого мотиву навчання	Упорядник Є.Ільїн, П.Коваль, С.Поштаренко	Від 12 років
39	Методика вивчення мотивів навчальної діяльності	Ю. Орлова	Учні 8-9 класів
40	Діагностика мотиваційних орієнтацій міжособистісних комунікаціях	І.Д. Логданов, В.А. Урозаєв	Учні 9-11 кл.
41	Методика діагностики узагальнених смислових установок	Д. Узнадзе	Діти 13 – 17 р.
42	Методика вивчення кар'єрних орієнтацій «Якорі кар'єри»	Е.Шейн (адаптація В.А.Чикер, В.Е.Винокурової)	Педагоги
43	Направленість на оцінку або на отримання знань	Е.Ільїн, Н.Курдюкова	Учні 3-го кл.
44	Вивчення мотивації досягнень	Т.Елерс	Учні з 3-го кл.
45	Тест «Уявне селище»	Н. Артус, Інтерпретація І.Дружиніної	Вік необмежений

4.6 ДОСЛІДЖЕННЯ САМООЦІНКИ

1	Методика дослідження самооцінки «Сходи»	Дембо-Рубінштейн	Діти 6-7р
2	Методика «Який я?»	Немов Р.С.	Дошкільники
3	Методика „Сходинок”	О.Ануфрієва, С.Костроміної	Діти 7-16 р
4	Q-сортування (спрощена версія)	В.Стефансона	Учні 9-11 кл
5	Шкала самооцінки	Дембо-Рубінштейн. Модиф. Г.М.Прихожан	Діти 7-18 р.
6	Проективна техніка дослідження самооцінки методом «Символічні уявлення. «Я» – образу»	Лонга - Зіллера	Учні 1-11кл..
7	Анкета самооцінки соціально-психологічної компетентності	Л.А.Лепіхова	Юнаки 16-17р.
8	Діагностика рівня самооцінки	А. Петровський	10-11 кл.
9	Дослідження самооцінки	Т.Дембо, С.Рубінштейн	Учні 5-7-х класів
10	Методика «Самооцінка»	Дж.Грінберг	Педагоги
11	«Драбинка»	Т Марцинківська	Діти 4-5р.

12	Методика самооцінки педагога	А.Г. Дербеньова, А.В. Кунцевська	Педагоги
13	Методика «Експрес – діагностика рівня самотності»	В. Заморуєва	Підлітки
4.7 ДОСЛІДЖЕННЯ МОВЛЕННЯ, СПІЛКУВАННЯ			
1	Малюнок людини	А.Л.Венгер	Дошкільники
2	Методика «Особливості спілкування та розвитку мовлення п'ятирічних дітей»	О Сергієнкова	Діти 5.р
3	Конструювання фрази по початкових літерах слів	Д.Гілфорд	Діти 9-12 р.
4	Словниковий тест. Побудова дедуктивних умовиводів	Ден Відльсон, Діана Грилз	Діти 5-11р
5	Методика раннього визначення дислексії	О.В.Корнеєв	Діти 3-5 р.
6	Тест словника	Ю.З.Гільбух	Учні 7-17р.
5. ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ:			
5.1. В СІМ'І			
1	Малюнок сім'ї у вигляді напіказкових тварин	Л.О.Кондратенко, Л.О.Богуславська	Діти 6-10 р.
2	Кінетичний малюнок родини (сім'ї)	Р.Ф.Беляускайте І.В.Дубовіна А.І.Захаров,К.Маховер	Діти Від 3р.
3	Тест « Три дерева»	Є.Каллесманн	Діти,підлітки, старшокласники
4	Кінетичний малюнок сім'ї	Р.Бернс, С. Кауфман /А.І.Захаров,К.Маховер/	Діти 6-17 р.
5	Методика „Малюнок сім'ї”	О. Баранова	Діти 5-10 р
6	Методика дослідження сфери міжособистісних відносин	Рене Жиля	Дошкільники і молодші школярі
7	Методика діагностики взаємин між дітьми у сім'ї	Л.Дюс (Десперт)	Діти 6-11р.
8	Методика малюнок сім'ї.	Р. Бернс	Діти 6 – 10 р
9	Тест «Казки Дюса (Де сперта)	Л.Дюс(Десперт)	Старші дошкільники
10	Опитувальник для дітей	Т.Репіна	Діти 5-6р
11	Методика «Опитувальник батьківського ставлення до дітей»	Я.А.Варга, В.В. Столін	Батьки
12	Тест для батьків	Ю.Аландаренко	Батьки
13	Методика PARI	Є.С.Шефер,	Батьки

		Е.С.Боярин, Р.К.Белл адапт. Т.В.Нещерет	
14	«Взаємини в сім'ї»	М.Василюк, О.Жданович	Батьки
15	Методика «Аналіз сімейних стосунків»	Е.Г.Ейдеїллер, В.В.Юстицький	Батьки
16	Анкета «Чи допомагаєте ви своїй дитині стати обдарованою людиною?»	Д.Люїс	Батьки
17	Анкета «Критерії агресивності у дитини»	Г.Л.Лаврентьева, Т.М.Титаренко	Батьки дітей 6-15р
18	Анкета для батьків умовно засуджених правопорушників	І.Парфанович	Батьки
19	Опитувальник для батьків	Т.Репіна	батьки
20	«Історія індивідуального психічного розвитку дитини»	Г.Бурменської, О.Карабанової	батьки
21	Тест «Як ви ставитеся до своєї дитини»	К.Мілютіна	батьки
22	Анкета «Виховання самоповаги у дітей»	Н.Дятленко	батьки
23	Анкета для батьків	Н.П.Смілянська	батьки
24	Методика PARI	Боярин Е.С., Белл Р.К.	Батьки
25	.Вольова готовність до школи	Т.Василенко	Батьки
26	Стандартизоване інтерв'ю для батьків, діти яких зазнали кривдження й знаходяться у стані посттравматичного стресу	Йельський центр вивчення дітей	Батьки
27	Тест «Підлітки про батьків»	Шафера	Діти 14-15 років
28	Анкета «Батьки про свою дитину»	В.С. Богословський	Батьки
29	Тест «Чи займаєтеся ви вихованням своєї дитини»	В. С. Богословський	Батьки
30	Діагностика стосунків партнерів	Дж.Вайнхолд, Б. Вайнхолд	Батьки, педагоги
31	Проективна методика дослідження особистості	Модифікація В.Михала	Учні початкових класів
32	Баранець у пляшці	О. Тараріна, Т. Максимова	Діти з 6-7 років, підлітки, дорослі

5.2. В ДИТЯЧОМУ КОЛЕКТИВІ

1	Опитувальник для дітей	Т.Репіна	Діти 4-6р
2	Експериментальна гра «Секрет»	Т.Репіна	Діти 4-6р
3	Методика «Незакінчене речення»	В.Михала	Діти 6р.
4	Соціометрія	Дж.Морено	Діти від 6р.
5	«Ознаки лідера»	М.Світлична	Юнаки 15-17р.
6	«Q-сортування»	В.Стефансон	Підлітки 11-14р.
7	Методика визначення особистісної адаптованості школярів до зовнішнього і внутрішнього світу	Фурман А.В.	Підлітки 10-12р.

8	Соціометрія «Привітай товариша»	Дж.Морено	Діти 6-10р.
9	Методика визначення розвитку самоврядування в колективі	М.Рожков	Діти 10-17р.
10	Методика Т.Лірі	Т. Лірі	Юнаки 15-17р.
11	Методика дослідження спілкування й структури мікрогрупи	Т.П.Смирнова	Діти 10-17р.
12	Методика усвідомлення себе серед інших	В.Носков	Діти з 12р.
13	Діагностика самоактуалізації особистості	А.Лазукін	Старшокласники
14	Референтометрія	О. В. Щедрина	Діти 6-18 р.
15	Методика «Два будинки»	А.Венгер	Діти 6-12р.
16	«Оцінка психологічної атмосфери колективу»	А.Фідпер	Підлітки 14-17р.
17	«Оцінка рівня спілкування»	В.Ряховський	Підлітки 14-17р.
18	Тест «Стиль вирішення конфліктів»	К. Томаса	Діти 15 років
19	Тест «Здатність учня доходити порозуміння з оточуючими»	В. Маклені	Діти 15 років
20	Методика «Психологічний клімат класного колективу»	В.Івашкін, В.Онуфрієва	Учні 1-11 кл.
21	Діагностика мотиваційних орієнтацій в міжособистісних комунікаціях	І.Ладанів, В.Уразаєв	Учні 5-11 кл.
22	Тест «Різнокольорові будиночки»	Н.Ганушенко І.Тихомирова	Від 4 до 9р.
23	Соціометрія	Г.Лаврентьева, Т.Титаренко	Діти 4-5р.
24	«Моє ставлення до навчальних предметів»	С. Левченко	Учні 1-4, 5 кл.
25	Опитувальник «Почуття у школі».	С. Левченко	Початкова школа, підлітки

5.3. В ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ

1	Психогеоетричний тест	С.Деллінгер	Педагоги
2	«Експертне оцінювання стилю спілкування педагога»	І.М.Юсупов	Педагоги
3	Експрес-діагностика рівня емоційного вигорання	В.Бойко	Педагоги
4	Методика М.О.Курганського	М.О.Курганський	Педагоги
5	Методика «Емпатійні здібності особистості»	В.Бойко	Педагоги
6	Шкала Ч.Спілбергера	Ч.Спілбергера	Педагоги
7	Тест О.Потьомкіної	Ч.Спілбергер	Педагоги
8	«Емоційне вигорання»	Х.Маслач	Педагоги
9	Опитувальник самовідношення	В.Столін, С.Пантїлєєв	Педагоги
10	Тест на самооцінку стресостійкості особистості	В.Столін, С.Пантєлєєв	Педагоги
11	Загальна емоційна спрямованість	Б.І.Додонов	Педагоги

	особистості		
12	Спрямованість особистості	Б.Басс	Педагоги
13	Методика вивчення рівня особистості педагога	Упорядник В.Дудяк	Педагоги
14	Анкета «Діагностика мікроклімату в педагогічному колективі»	Упорядник В.Дудяк	Педагоги
15	Методика «Карта комунікативної діяльності А.А.Леонтєва»	А.А.Леонтєв	Педагоги
16	Тест «Оцінка емоційних станів»	К.Маркерт	
17	Тест «На самооцінку стресостійкості особистості»	В.А.Семиченко	
18	Методика А.А. Лосєвої	А.А.Лосєва	Педагоги
19	Методика «Оцінка професійної діяльності педагога»	Є.І.Рогов	Педагоги
20	Опитувальник Є.Ейдемільера, В.Юстицького	Є.Ейдемільер, В.Юстицький	Педагоги
21	Методика «Загальна оцінка психологічного клімату вашого колективу»	Є.І.Рогов	Педагоги
22	Тест «Ппульсар»	Л.Г.Почебут	Педагоги
23	Тест «Стиль управління»	Є.І.Рогов	Адміністрація
24	Методика «Якорі кар'єри»	Е.Шейн	Адміністрація
25	Карта вивчення особистості педагога	Є.І.Рогов	Педагоги
26	Методика «карта комунікативної діяльності»	А. А. Леонтєва	Педагоги
27	Методика соціально-психологічної адаптації	К.Роджерс, Р.Даймонд	педагоги
28	Методика М.О. Курганського	М.О.Курганський	педагоги
29	Тест «Оцінка емоційних станів»	К.Маркерт	педагоги
30	Тест «На самооцінку стресостійкості особистості»	В.А.Семиченко	педагоги
31	«Чи вмієте ви спілкуватись?»	Дж.Рензуллі (адаптація Л.В.Попової)	педагоги
32	Опитувальник «Синдром емоційного вигорання»	Х.Маслач С.Джексона	педагоги
33	Методика «Виявлення компетентності у спілкуванні»	В.Ряховський	Педагоги, батьки
34	Методика міжособистісних стосунків	Т.Лірі	педагоги
35	Діагностика розвитку ігрової діяльності	В.Кузьменко	педагоги
36	Методика визначення стилю мислення	М.Скрипник	Педагоги
37	Діагностика емоційних бар'єрів у між особовому спілкуванні	В.В.Бойко	Педагоги
38	Діагностика рівня полікомунікативної емпатії педагога	І.М.Юсупов	Педагоги
39	Тест МУН (мотивація успіху і	А.О.Реан	Педколектив

	невдачі)		
40	Тест «Оцінка психологічної атмосфери в колективі»	А. Фідлер	Педагоги
41	Анкета для визначення стилю педагогічного спілкування	Адаптований варіант методики В.П.Захарова	педагоги
42	Методика «Психологічний портрет учителя»	Г. Резапкіна, З.Резапкін	Педагоги
43	Методика самооцінювання «Тайм – менеджмент: як добре ви виконуєте свою роботу?»	С. Олексеєнко	Педагоги
44	Методика «Шкала психологічного благополуччя»	К.Рифф, модиф.О.Осадько	Педагоги
45	Методика визначення стилю керівництва трудовим колективом	В.П.Захаров А.П.Журавльова	Педагоги
6. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ, СХИЛЬНОСТЕЙ УЧНІВ			
1	Методика «Карта інтересів» (174 питання)	Клімов Є.А.	Підлітки 15-17 р.
2	Тест «Квадрат інтересів»	Клімов Є.А.	Підлітки 15-17 р.
3	ДДП (диференціально-діагностичний питальник інтересів)	Клімов Є.А.	Підлітки 15-17 р.
4	Анкета інтересів	Клімов Є.А.	Підлітки 15-17 р.
5	КОС-2 (Комунікативні та організаторські схильності)	Б.Федоришин, В.Синевський	Підлітки 15-17 р.
6	Тест професійної спрямованості особистості	Д. Голанд	Підлітки 15-17 р.
7	Питальник професійної готовності (ППГ)	Кабардова Л.	Підлітки 15-17 р.
8	Методика Л.Йовайши	Л. Йовайши	Підлітки 15-17 р.
9	Теплінг-тест	Є.П.Льїн	Підлітки 15-17 р.
10	ОДАНІ (орієнтовно-діагностична анкета інтересів)	Карпіловська С.Я.,	Підлітки 15-17 р.
11	ОДАНІ – 2 (орієнтовно-діагностична анкета інтересів)	Карпіловська С.Я., Федоришин Б.	Підлітки 15-17 р.
12	Питальник професійної готовності	Кабардова Л.	Підлітки 15-17 р.
13	Анкета «Професійні і духовно-життєві орієнтації молоді» (повний варіант або пит. №1,2,3, 5, 10,16, 17, 24)	Пачковський Ю., Корнієнко І.	Підлітки 15-17 р.
14	Опитувальник самоставлення	В.В.Столін	Підлітки 15-17 р.
15	Особистісний опитувальник для дітей С.Е.Айзенка-S.E.P.I.	С.Е.Айзенк	Підлітки 15-17 р.
16	Опитувальник для ідентифікації типів акцентуацій характеру у підлітків	Модифікація С.І.Подмазіна	Підлітки 13-15р.
17	Опитувальник Р.Кеттела 16-ФО-187-А	Р.Кеттел	Підлітки 15-17р.
18	Тест структури інтересів і	Тбіліський центр профорієнтації	Підлітки

	схильностей (СІС)	молоді	
19	ОДАНІ	Б. Федоришин С. Карпіловський	Старшокласники
20	Опитувальник само ставлення	В.В.Столін	Учні 9-11 кл.
21	Тест на визначення професійних намірів	Інститут Російської академії освіти	Старшокласники
22	Методика дослідження мотивації професійної діяльності Замфір	Замфір	Старшокласники
23	Мотиваційні чинники вибору професії	М.С.Пряжніков	Старшокласники
24	Буклет оцінки само спрямовуючого пошуку	За Руденко Є.В	Учні 9-10 класів
25	Вивчення обдарованих дітей у 1-4 кл. (комплекс психодіагностичних методик)	Л. Корпан	Діти 6-10 р.
26	Методика «Профіль» (модифікація «Карти зацікавленостей»)	Т.Сахацька	Підлітки, юнацький вік
27	Методика «Інтелектуальна лабільність»	В. Заморуєва	Діти 12-15 років
28	Діагностика рівня розвитку технічного мислення	Беннет	Учні 9-11кл.
29	Методика «Матриця вибору професії»	розроблена Московським обласним центром профорієнтації для молоді	учні 9-11 кл.
30	Методика «Палітра інтересів»	О. Савенко	Підлітки
31	Методика «Формула професії»	Модифікація Н.Пряжнікова	Учні 8-9кл
32	Анкета щодо визначення здібностей учнів	За методикою Хаана і Кафа	Педагоги

7. ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1	Малюнок «Що мені подобається в школі?»	Л.Лескова-Савицька	Діти 6-7 р
2	Методика вивчення емоційного ставлення учнів до вчителів-предметників	Л.Пушкарьова	Учні 6-17р.
3	Діагностика емоційного самопочуття школяра «Настрій на уроці»	А.Г. Карпова	Діти від 6 р.
4	Методика «Вчитель очима учнів»	Т.Проскура	Підлітки 11-17р.
5	Методика «Учитель-учень»	Ю.Ханін, А.Стамбулов	Підлітки 11-17р.
6	Колірний тест відносин	модифікація тесту А.Еткінда	Учні 5 кл.
7	Опитувальник кл.керівників до роботи з формування самоврядування в класі	С.Красін	Кл.керівник
8	«Модель лекторського спілкування»	І.М.Юсупов	Педагоги
9	Методика «Інтерактивні методи	Є.В.Коротаєва	

	навчання»		
10	Опитувальник для вчителів	Л.Ковальов	Для молодших школярів
11	Шкала для рейтингу поведінкових характеристик обдарованих дітей	Дж.Рензуллі (адаптована Л.В.Поповою)	Педагоги
12	Тест вивчення ставлення вихователя до дитини	Модифікація Я.Варга, В.Століна	педагоги
13	Анкета «Риси ідеального вчителя».	С. Левченко	Учні 1-4, 5 клас
14	Методика незавершених речень	Ж. Нюттен, О. Б. Орлов	Учні 5-11 кл.

8. ДІАГНОСТИКА АСПЕКТІВ «ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ»

1	Лист оцінювання психологічного здоров'я дітей	О.Хухлаєва	Діти 5-бр.
2	Тест «Здоров'я і хвороба»	Уклад.. Т. І. Прищепа.	Діти 3-7 років
3	Анкета «Чи схильний ти до вживання наркотиків?»	Зайченко М. -	Учні 5-11 кл.
4	Анкета для виявлення рівня алкоголізації у підлітків і молоді.	Зайченко М -	Учні 5-11 кл.
5	Анкета «Чи шкодить алкоголь вашому здоров'ю?»	Зайченко М -	Учні 5-11 кл.
6	Анкета експрес-діагностики раннього узалежнення і соціально неадекватної поведінки	Зайченко М -	Учні 5-11 кл.
7	Анкета «Поінформованість підлітків про наркотики»	Зайченко М	Учні 5-11 кл.
8	Анкета «Виявлення дітей, схильних до розвитку алкогольної залежності»	Н.Батюк	13-16 років
9	Анкета „Що я знаю про СНІД?“	П. Теслюк	Учні 9-11 кл.
10	Анкета „Профілактика ранніх статевих стосунків“	П. Теслюк	Учні 8-11 кл.
11	Анкета „Проблема підліткової та молодіжної наркоманії в нашому місті“	П. Теслюк	Учні 8-11 кл.
12	Анкета „Життєві ризики“	П. Теслюк	Учні 10-11 кл.
13	Методика «Мое здоров'я»	О. Титаренко, Г. Стояновська	Старшокласники , дорослі

9. ДІАГНОСТИКА ПРАВОВОЇ ОБІЗНАНОСТІ, НЕГАТИВНИХ ЯВИЩ В СУСПІЛЬСТВІ

1	Виявлення травм розвитку особи, яка вчинила насильство в сім'ї	Дж.Вайнхолд, Б. Вайнхолд	Батьки, педагоги
2	Анкета «Молодь і протиправна поведінка»	Зайченко М	Учні 5-11 кл
3	Анкета „Поширення та форми насильства у школі“.	П. Теслюк	Учні 7-11 кл.

4	Анкета „Попередження сексуального насильства над дітьми”	П. Теслюк	Учні 5-8 кл.
5	Анкета „Торгівля людьми-найжахливіша форма злочинності”	П. Теслюк	Учні 9-11 кл.
6	Анкета „Моє ставлення до проблеми злочинів і покарання”	П. Теслюк	Учні 9-11 кл.
7	Анкета „Відповідальність неповнолітніх”	П. Теслюк	Учні 8-11 кл.
8	Анкета „Моральне ставлення до крадіжок”	П. Теслюк	Учні 8-11 кл.
10. ІНШИЙ ПСИХОДІАГНОСТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ			
1	Тест «Орцієнтація на традиційні чи елігітарні стосунки»	М. Дженкінс	Підлітки
2	Тест «Якою мірою ви орієнтовані на психологічні відмінності статей»	Адапт. Говорун Т.В., О.М. Кікінежді	Підлітки
3	Тест суїцидальної поведінки	М. Горська	Діти 12-17 р.
4	Анкета “ Дослідження характерних проявів лихослів’я учнів”	Л.Ширококорядюк	Підлітки
5	Визначення емоційної готовності до сімейного життя	І.М.Трубавіна Н.А.Бугаєць	Старші підлітки
6	«Чи є ти «капітаном» власного життя?»	О.Мерзлякова	Підлітки, юнацький вік
7	Анкета „Аборт і його наслідки”	П. Теслюк	Учні 10-11 кл.
8	Анкета „Ксенофобія та расизм”	П. Теслюк	Учні 10-11 кл.
9	Анкета „Ставлення до людей із певними особливостями”	П. Теслюк	Учні 5-11 кл.
10	Анкета „Проблема лихослів’я”	П. Теслюк	Учні 8-11 кл.
11	Анкета „Твоя гендерна культура”	П. Теслюк	Учні 10-11 кл.
12	Тест на превентивну задоволеність шлюбом	С.В. Ковальов	Старшокласники

Для нотаток

УДК 37.013.42:371.321

С 12

Сабат Н. І., Сабат Н. В. Актуальні проблеми діяльності психологічної служби в системі освіти : методичні рекомендації для студентів ОР “магістр” спеціальності 231 Соціальна робота. Івано-Франківськ : НАІР, 2021. 76 с.

Підписано до друку 08.04.2021 р.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний

Друк цифровий

Гарнітура Times New Roman

Умовн. друк. арк. 3,5

Наклад 100 прим.

Видавництво

«НАІР»

Івано-Франківськ, Симоненка, 1

тел. +380504336793

email: fedorynrr@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виробників і розповсюджувачів
видавничої продукції № 4191 від 12.11.2011 р.